

**UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU**

**ODSJEK ZA HISTORIJU
KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI**

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

akademska 2008/09. godina

usaglašen prema tehničkim ispravkama Nastavno-naučnog
vijeća po Odluci broj: 02-01/155, od 18. 4. 2009. godine

Sarajevo, 2009.

OPĆE INFORMACIJE O KATEDRI ZA HISTORIJU UMJETNOSTI

Katedra za historiju umjetnosti osnovana je 2002. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu u sklopu Odsjeka za historiju.

Historija umjetnosti ima stoljetnu tradiciju u Bosni i Hercegovini, jer je predstavljala važan segment arheoloških, historijskih i etnoloških istraživanja stručnjaka Zemaljskog muzeja i Balkanološkog instituta u Sarajevu, koji su utvrdili značaj poznavanja struke u nastojanjima da odrede društvene, kulturne, historijske, odnosno umjetničke vrijednosti artefaktima koji svojim izobiljem svjedoče o prošlosti ove zemlje. Osnivanjem Umjetničke galerije Bosne i Hercegovine, Gradske galerije „Collegium artisticum“, Galerije „Roman Petrović“, kao i uspjesima bosanskohercegovačkih umjetnika na regionalnoj i međunarodnoj sceni, javila se potreba za historijsko-umjetničkim i teorijskim vrednovanjima umjetničkog stvaralaštva u kontekstu Republike Bosne i Hercegovine, a posebno samostalne države Bosne i Hercegovine. Katedra za historiju umjetnosti Filozofskog fakulteta u Sarajevu predstavlja prvi i jedini studij historije umjetnosti u Bosni i Hercegovini.

U Sarajevu, historija umjetnosti se kao poseban predmet izučava u Školi primijenjenih umjetnosti, na Akademiji likovnih umjetnosti, Arhitektonskom fakultetu, Muzičkoj akademiji, Akademiji scenskih umjetnosti..., ali i na drugim fakultetima u Bosni i Hercegovini, Mostaru, Banjaluci, Širokom Brijegu, Trebinju...

Nakon agresije na Bosnu i Hercegovinu, praćene tranzicijskim i globalizacijskim procesima, javlja se potreba za ponovnim „čitanjem“ i razumijevanjem umjetničkih vrijednosti našeg kulturnog i historijskog naslijeđa. Katedra za historiju umjetnosti, osim što izučava razvoj umjetnosti u zemlji i svijetu (od prahistorije do danas), nastoji problematizirati aktuelne kulturološke vrijednosti i ponuditi odgovore. Stoga, historija umjetnosti na Katedri za historiju umjetnosti ne bavi se samo faktografsko-historijskim slijedom činjenica, već i kroz sociološki, kulturni i politički kontekst govori o značenju umjetničkog djela.

Zbog deficitarnosti adekvatnoga kadra, na Katedri za historiju umjetnosti angažirani su nastavnici s drugih fakulteta Sarajevskog univerziteta (Arhitektonskog fakulteta i Akademije likovnih umjetnosti), kao i s drugih univerziteta u Bosni i Hercegovini i u susjednim državama. U toku je permanentno popunjavanje Katedre novim kadrovima, pa se očekuje da će se u skoroj budućnosti povećati broj i nastavnika i asistenata.

Na Katedru za historiju umjetnosti upisuje se relativno mali broj studenata, ali prednost takvog pristupa je bolji kvalitet interaktivne nastave i mogućnost individualnog rada sa studentima.

OTVORENOST STUDIJA PREMA POKRETLJIVOSTI STUDENATA I NASTAVNIKA

Program studija historije umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu rađen je na temelju vlastitih iskustava i po uzoru na programe Odsjeka za povijest umjetnosti u Zagrebu, koji je srodan programima studija na uvaženim evropskim univerzitetima. Tu se prvenstveno misli na univerzitete u Ljubljani (*Oddelek za umetnostno zgodovino Filozofska fakulteta*), Kopru (*Raziskovalni centar za mediteranske študije*), studij historije umjetnosti u Grazu (*Karl-Francenz-Universität*), te onaj u Padovi (*Dipartimento di Storia delle arti visive e della musica, Università degli studi di Padova*). Na taj način studij historije umjetnosti na sarajevskom univerzitetu posve je otvoren mobilnosti i suradnji nastavnika i studenata, prvenstveno na regionalnoj razini, ali i na svim drugim, kao što je to predviđeno samom implementacijom ECTS bodovnog sistema.

STUDIJ HISTORIJE UMJETNOSTI U TRI (3) CIKLUSA

Historija umjetnosti studira se kao dvopredmetni studij, odnosno studij kombiniran s nekim drugim dvopredmetnim studijem na Filozofskom fakultetu, što znači da se može studirati kao A1 ili A2 predmet. Trenutno, nastavnim planovima i programima, na Katedri za historiju umjetnosti postoje dva ciklusa studija, dodiplomski i diplomski studij 3 + 2, a u perspektivi se predviđa i organiziranje trećeg, postdiplomskog (doktorskog) ciklusa studija u trajanju od 3 godine. Studij historije umjetnosti se organizira i izvodi prema nastavnom planu i programu kao redovni i vanredni studij.

Prvi ciklus studija je dodiplomski i traje 3 studijske (akademske ili nastavne) godine, odnosno šest (6) semestara. Cilj je dodiplomskog studija sticanje temeljnih općih znanja iz struke. U jezgri studija program slijedi kronološki pristup historije, pa su tako stilske, tipološke i kulturno-historijske pojave razložene sukcesivno, od

antike do savremenosti. Nadalje, jezgra studija u prvom i šestom semestru predviđa uvid u osnovne metode struke kao i u historiografiju i teoriju historije umjetnosti, te specifične probleme zaštite spomenika i muzeologije. Pravilima Filozofskog fakulteta studenti su obavezni pohađati opće predmete – Bosanski, hrvatski, srpski jezik i Strani jezik (ukoliko ne studira strani jezik kao A2 studij).

Obim studijskog programa, koji se izvodi u jednom semestru na dodiplomskom studiju je 15 ECTS studijskih bodova na historiji umjetnosti, uz dodatnih 15 ECTS studijskih bodova na drugoj studijskoj grupi, što iznosi 30 ECTS studijskih bodova u jednom semestru i 60 ECTS studijskih bodova tokom čitave akademske godine. Da bi uspješno završio dodiplomski studij, student mora sakupiti u toku prvog ciklusa studija 90 ECTS bodova, odnosno 180 u kombinaciji s drugom studijskom grupom.

U toku dodiplomskog studija, student će odslužati 20 jednosemestralnih predmeta raspoređenih u 6 semestara. U šestom semestru predviđena je i izrada dodiplomskog završnog rada. Njegovom izradom i prezentacijom student završava studij i stiče stručni stepen bakalaureat/Bachelor of Arts (*BA historije umjetnosti*), odnosno stručni naziv bakalaureus, za studenta, odnosno bakalaurea, za studenticu. Uz diplomu završenog prvog ciklusa studija, dodjeljuje se i Dodatak diplomi (*Diploma Supplement*) odnosno Prijepis ocjena (*Transcript of Records*), u koji se unose svi odslušani i položeni predmeti sa A1 i A2 studija. Osoba koja stekne zvanje *bacalaureus* odnosno *bacalaurea* (historija umjetnosti) može raditi na manje zahtjevnim stručnim poslovima kao što su saradnik u kulturnim djelatnostima, u turizmu i medijima. Student završetkom dodiplomskog studija raspolaže temeljnim stručnim znanjima iz historije umjetnosti, koja mu omogućavaju nesmetani nastavak studija historije umjetnosti, odnosno prelazak na neku drugu srodnu humanističku disciplinu na Filozofskom fakultetu, odnosno na Univerzitetu u zemlji i inostranstvu.

Drugi ciklus studija je diplomski, a upisuje se nakon završenog dodiplomskog studija, koji traje još dvije godine (2), odnosno naredna četiri semestra (4). U budućnosti planirano je više smjerova i oblasti na diplomskom studiju, a to će biti moguće kada Katedra za historiju/povijest umjetnosti dostigne zadovoljavajući stepen kadrovskih, prostornih i tehničkih potreba. Do tada, studij historije umjetnosti ima znanstveni smjeru na kojem student ima mogućnost birati između dvije oblasti a to su: Moderna i savremena umjetnost i Umjetnost na tlu Bosne i Hercegovine od 15. stoljeća do 1918.

Na znanstvenom smjeru djelomična specijalizacija ostvaruje se odabirom jednog od dva ponuđena modula. Osnovna struktura modula sastoji se od tri kolegija (1. Obavezni kolegij, 2. Obavezni kolegiji modula i 3. Izborni kolegiji modula Katedre/Fakulteta).

Obavezni kolegiji (Sociologija kulture i umjetnosti, Postupci i metode istraživanja, Muzejska teorija i praksa, te Savremene teorije umjetnosti i interpretacija djela) daju studentima širi problemski uvid u temeljna metodološka pitanja struke, te se bave generalnom problematikom odabranog razdoblja. U okviru izbornih predmeta modula ili Katedre student ima mogućnost birati izborne predmete. Preostali kolegiji vezani su uz drugu studijsku grupu.

Obim studijskog programa koji se izvodi u jednom semestru na drugom ciklusu studija je 15 ECTS studijskih bodova na historiji umjetnosti uz dodatnih 15 ECTS studijskih bodova na drugoj studijskoj grupi, što iznosi ukupan broj od 30 ECTS studijskih bodova u jednom semestru i 60 ECTS studijskih bodova tokom čitave akademske godine. Da bi uspješno završio diplomski studij, student mora sakupiti u toku drugog ciklusa studija 60 ECTS bodova, odnosno 120 ECTS studijskih bodova s drugom studijskom grupom. To znači da ukupan broj ECTS bodova za prvi i drugi ciklus studija iznosi 300 ECTS bodova. Nakon završenog drugog ciklusa studija student stiče zvanje magistra.

Treći ciklus studija: postdiplomski (doktorski) ciklus se predviđa u budućnosti, najranije 2010/2011. školske godine, u trajanju od tri (3) godine, odnosno šest (6) semestara. Da bi uspješno završio doktorski studij, student mora sakupiti u toku završnog ciklusa ukupno 180 ECTS bodova.

STUDIJSKE OBAVEZE I PROVJERE ZNANJA

Ukupan fond nastave iznosi 44 sedmice godišnje, od kojih je u svakom semestru predviđeno 15 sedmica nastave, koju student prati u vidu predavanja (P), vježbi (V), i seminara (S) predviđenih nastavnim planom i programom. Preostale sedmice predviđene su za održavanje dopunske nastave u vidu grupnih konsultacija,

završnih ispita, konsultacija, za rad u čitaonici i biblioteci Fakulteta, istraživanje u bibliotekama, galerijama, muzejima i arhivima.

Jedan nastavni sat traje 45 minuta, a između sati je akademska pauza od 15 minuta. Prisustvo svim vidovima nastave obavezno je i na osnovu prisustva student dobiva potpis od predmetnog nastavnika i saradnika. U toku semestra, redovni student može neopravdano izostati najviše 20% od ukupnog fonda sati nastave po pojedinom predmetu, odnosno tri (3) puta. Student koji neopravdano izostane s nastave više od tri puta u toku semestra neće dobiti potpis, a time gubi mogućnost da pristupi završnoj provjeri znanja

Osim pohađanja svih vidova nastave od studenta se očekuje aktivno učešće u nastavi: davanje usmenog i pismenog doprinosa kod obrađivanja određenih nastavnih jedinica, sudjelovanje u diskusiji o pojedinim temama u okviru seminara, izrada zadataka i seminarskih radova u predviđenim rokovima... Student je dužan da na kraju dodiplomskog studija, u dogovoru s nastavnikom ili saradnikom, obradi jednu temu u obliku završnog dodiplomskog rada (12–15 kartica teksta).

U toku svakog semestra (15 sedmica nastave) mogu se organizirati povremene i redovne provjere znanja u vidu pismenih i/ili usmenih testova, kolokvija, konverzacije ili drugih vidova ispitivanja, najmanje dva puta u semestru. Studenti su obavezni pristupiti svim provjerama znanja. Završna provjera znanja (ispit) se organizira samo kao pismeni, ili kao pismeni i usmeni dio ispita. Ispitu može pristupiti student koji je zadovoljio sve programom propisane nastavne obaveze, te se blagovremeno prijavio za polaganje završnog ispita (ispiti se održavaju prema akademskom kalendaru). Rezultati ispita su javni, a student ima pravo uvida u ispitnu dokumentaciju.

Student je obavezan da pristupi provjeri znanja. Ukoliko se prijavio za ispit, a ne pojavi se na provjeri znanja, ili ukoliko tokom ispita odustane od daljnjeg polaganja, smatrat će se da je pristupio provjeri znanja a da nije položio ispit u datom roku.

**ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/
DVOPREDMETNI STUDIJ: HISTORIJA UMJETNOSTI + DRUGA STUDIJSKA GRUPA**

PRVI CIKLUS STUDIJA

1. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Osnove likovnih umjetnosti	FIL HUM 130	2	0	1	4
Teorija umjetnosti	2.	Osnove arhitekture	FIL HUM 131	2	0	1	4
Umjetnost prethistorije i antike	3.	Umjetnost prethistorije	FIL HUM 110	2	0	1	3
Teorija umjetnosti	4.	Uvod u ikonologiju	FIL HUM 132	2	0	0	3
Savremeni jezik	5.	Bosanski, hrvatski, srpski jezik 1 (opći predmet)	FIL BHS 101	1	0	(1)	1 (1)
Ukupno:						12	15

2. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Umjetnost prethistorije i antike	1.	Umjetnost antike	FIL HUM 111	2	1	2	5
Umjetnost srednjeg vijeka	2.	Umjetnost kasne antike i ranog srednjeg vijeka	FIL HUM 112	2	0	1	5
Umjetnost srednjeg vijeka	3.	Umjetnost Bizanta	FIL HUM 113	2	0	1	4
Savremeni jezik	4.	Bosanski, hrvatski, srpski jezik 2 (opći predmet)	FIL BHS 102	1	0	(1)	1 (1)
Ukupno:						12	15

3. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Umjetnost srednjeg vijeka	1.	Umjetnost romanike i gotike	FIL HUM 210	3	0	1	5
Islamska umjetnost	2.	Islamska umjetnost	FIL HUM 212	2	0	1	4
Islamska umjetnost	3.	Osmanska arhitektura 16. stoljeća	FIL HUM 213	1	0	1	2
Zaštita i obrada djela umjetnosti i kulture	4.	Zaštita spomenika	FIL HUM 240	2	0	0	3
Savremeni jezik	5.	Strani jezik (opći predmet)		1	0	(1)	1 (1)
Ukupno:						12	15

4. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Umjetnost renesanse i baroka	1.	Likovne umjetnosti renesanse i baroka	FIL HUM 214	3	0	1	5
Umjetnost renesanse i baroka	2.	Arhitektura renesanse i baroka	FIL HUM 215	2	0	0	3
Nacionalna umjetnost srednjega vijeka	3.	Umjetnost srednjovjekovne Bosne	FIL HUM 220	2	0	1	4
Zaštita i obrada djela umjetnosti i kulture	4.	Muzeologija	FIL HUM 241	2	0	0	2
Savremeni jezik	5.	Strani jezik (opći predmet)		1	0	(1)	1 (1)
Ukupno:						12	15

5. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Moderna i savremena umjetnost	1.	Umjetnost XIX stoljeća	FIL HUM 310	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	2.	Umjetnost nakon 1900.	FIL HUM 311	3	1	1	5
Nacionalna osmansko-dobna umjetnost	3.	Umjetnost Bosne od 15. do 19. stoljeća	FIL HUM 320	2	0	1	5
Ukupno:				12			15

6. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Teorija umjetnosti i historija historije umjetnosti	FIL HUM 340	4	0	0	5
Nacionalna umjetnost modernog i savremenog doba	2.	Umjetnost BiH u 20. stoljeću	FIL HUM 321	2	0	1	3
	3.	Završni dodiplomski rad	FIL HUM 399	0	5	0	7
Ukupno:				12			15

**ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/
 DVOPREDMETNI STUDIJ: HISTORIJA UMJETNOSTI – STUDIJSKA OBLAST: UMJETNOST NA TLU BOSNE
 I HERCEGOVINE OD 15. STOLJEĆA DO 1918. GODINE + DRUGA STUDIJSKA GRUPA**

DRUGI CIKLUS STUDIJA – ZNANSTVENI SMJER

7. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija i teorija umjetnosti i kulture	1.	Sociologija kulture i umjetnosti	FIL HUM 440	2	1	1	5
Nacionalna osmanskodobna umjetnost	2.	Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 420	2	1	1	5
Sociologija i teorija umjetnosti i kulture	3.	Izborni predmet: Uvod u filmologiju	FIL HUM 450	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	4.	Izborni predmet: Izvori moderne umjetnosti	FIL HUM 410	2	1	1	5
Ukupno:				12			15

8. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Metodologija naučnog rada u historiji umjetnosti	FIL HUM 430	2	1	1	5
Nacionalna osmanskodobna umjetnost	2.	Slikarstvo na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 421	2	1	1	5
Umjetnost na tlu Bosne i Hercegovine do 16 stoljeća	3.	Izborni predmet: Urbani kontinuiteti i diskontinuiteti u Bosni i Hercegovini od I do XVI stoljeća	FIL HUM 451	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost		Izborni predmet: Historijske avangarde i neoavangarde	FIL HUM 411	2	1	1	5
Ukupno:				12			15

9. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Savremene teorije umjetnosti i interpretacija djela	FIL HUM 541	2	1	1	5
Nacionalna osmanskodobna umjetnost	2.	Kiparstvo i <i>Artes minores</i> na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 520	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	3.	Izborni predmet: Postobjektna umjetnost od 1960. do danas	FIL HUM 510	2	1	1	5
Ukupno:				12			15

10. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Muzejska teorija i praksa	FIL HUM 540	2	1	1	5
Nacionalna umjetnost modernog i savremenog doba	2.	Likovna umjetnost na tlu BiH od 1878. do 1918. godine	FIL HUM 521	2	1	1	5
	3.	Završni diplomski rad	FIL HUM 599	0	4	0	5
Ukupno:				12			15

**ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/
 DVOPREDMETNI STUDIJ: HISTORIJA UMJETNOSTI – STUDIJSKA OBLAST: MODERNA I SAVREMENA
 UMJETNOST + DRUGA STUDIJSKA GRUPA**

DRUGI CIKLUS STUDIJA – ZNANSTVENI SMJER

7. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija i teorija umjetnosti i kulture	1.	Sociologija kulture i umjetnosti	FIL HUM 440	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	2.	Izvori moderne umjetnosti	FIL HUM 410	2	1	1	5
Sociologija i teorija umjetnosti i kulture	3.	Izborni predmet: Uvod u filmologiju	FIL HUM 450	2	1	1	5
Nacionalna osmansko-dobna umjetnost		Izborni predmet: Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 420	2	1	1	5
Ukupno:				12			15

8. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Metodologija naučnog rada u historiji umjetnosti	FIL HUM 430	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	2.	Historijske avangarde i neoavangarde	FIL HUM 411	2	1	1	5
Umjetnost na tlu Bosne i Hercegovine do 16. stoljeća	3.	Izborni predmet: Urbani kontinuiteti i diskontinuiteti u Bosni i Hercegovini od I do XVI stoljeća	FIL HUM 451	2	1	1	5
Nacionalna osmansko-dobna umjetnost		Izborni predmet: Slikarstvo na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 421	2	1	1	5
Ukupno:				12			15

9. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Savremene teorije umjetnosti i interpretacija djela	FIL HUM 541	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	2.	Postobjektna umjetnost od 1960. do danas	FIL HUM 510	2	1	1	5
Nacionalna osmansko-dobna umjetnost	3.	Izborni predmet: Kiparstvo i Artes minores na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine	FIL HUM 520	2	1	1	5
Ukupno:				12			15

10. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Teorija umjetnosti	1.	Muzejska teorija i praksa	FIL HUM 540	2	1	1	5
Moderna i savremena umjetnost	2.	Moderna i savremena umjetnost na prostoru bivše Jugoslavije	FIL HUM 522	2	1	1	5
	3.	Završni diplomski rad	FIL HUM 599	0	4	0	5
Ukupno:				12			15

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Osnove likovnih umjetnosti, FIL HUM 130
Semestar, broj sati i broj bodova: I semestar; 2 sata predavanja, 1 sat vježbi; 4 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Razvitak vizuelne percepcije u pristupu umjetničkom djelu. Usvajanje osnovnih znanja i metoda za opis, analizu i interpretaciju umjetničkih djela slikarstva, skulpture, umjetničkog obrta i suvremenih medija iz svih razdoblja. Usvajanje temeljne stručne terminologije.
Sadržaj predmeta: Upoznati se sa osnovnim pojmovima i problemima likovnih umjetnosti, s posebnim akcentom na likovne elemente i teorije likovnih umjetnosti, koji će se kasnije, u toku nastave, pretpostavljati ili, pak, sveobuhvatnije elaborirati u drugim vezama, ili drugim predmetnim i programskim cjelinama, posebno onim koje se odnose na historiju i teoriju umjetnosti.
Preduvjeti za opis predmeta: nema
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Eco, Umberto. (2004) <i>Povijest ljepote</i>, Hena com, Zagreb2. Venturi, Lionello (1957) <i>Od Giotto do Chagalla</i>, Mladost, Zagreb3. Arnhajm, Rudolf. (1987) <i>Umetnost i vizuelno opažanje</i>. Univerzitet umjetnosti u Beogradu, Beograd4. Arnhajm, Rudolf. (1985) <i>Vizuelno mišljenje</i>. Univerzitet umjetnosti u Beogradu, Beograd
Literatura za vježbe: <ol style="list-style-type: none">5. Vasić, Pavle. (1982) <i>Uvod u likovne umjetnosti</i>. Univerzitet u Beogradu, Beograd,6. Mišević, Radenko. (1989) <i>Izbor tekstova za izučavanje predmeta teorija forme</i>. Univerzitet umetnosti u Beogradu, Beograd
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Panofsky, Erwin. (1975) <i>Ikonološke studije</i>. Nolit, Beograd2. Gombrich, Ernst. (1984) <i>Umjetnost i iluzija</i>. Nolit, Beograd3. Wölfflin, Heinrich. (1974) <i>Osnovni pojmovi istorije umjetnosti</i>. Veselin Masleša. Sarajevo4. Focillon, Henri (1995) <i>Život oblika</i>, Rako& Rako, Zagreb, (ili Kultura, Beograd, 1964.)

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Osnove arhitekture, FIL HUM 131
Semestar, broj sati i broj bodova: I semestar; 2 sata predavanja i 1 sat vježbi; 4 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je upoznavanje osnovne arhitektonske leksike i osnovna pravila arhitektonske sintakse u rasponu od antike do savremene arhitekture, na osnovu čega student treba biti osposobljen da opisuje i identificira arhitekturu i da lakše prohoditi kroz ostale oblasti i teme iz historije umjetnosti, arhitektonske teme i druge. Data leksika treba imati društveno-stilsku ali i tehničku elaboraciju.
Sadržaj predmeta: Unutar tematskih jedinica obrađuju se arhitektonski elementi u njihovim historijskim i ahistorijskim pojavljivanjima i afirmiraju njihove stilske, tipološke, morfološke i druge karakteristike. Nastava će se bazirati na teoretskim eksplikacijama, vizuelnim ilustracijama, te aplikativnim vježbama.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bussagli, Marco (2006) <i>Arhitektura</i>. Zagreb: Stanek. (orig. <i>Capire l'Architettura</i>, Giunti Editore, Firenze/Milano, 2003)2. Martinović, Uroš (1971) <i>Svet arhitekture</i>. Beograd.3. Müller, Werner, Gunther Vogel (1999) <i>Atlas arhitekture 1, 2</i>. Zagreb: Golden marketing.4. Nestorović, Bogdan (1967) <i>Uvod u arhitekturu</i>. Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije.5. Summerson, John (1998) <i>Klasični jezik arhitekture</i>. Zagreb: Golden marketing.6. Vitruvius, Marcus Pollio (1990) <i>Deset knjiga o arhitekturi</i>. Sarajevo: Svjetlost.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost prehistorije, FIL HUM 110
Semestar, broj sati i broj bodova: I semestar; 2 sata predavanja i 1 sat vježbi; 3 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni je cilj upoznavanje studenta s osnovama prehistorijske umjetnosti, njenog značenja za život prehistorijskih ljudi i utjecaja na njihov duhovni život. Na taj će način student lakše shvatiti razvoj antičkih umjetnosti, koje su se kod svih njenih nosilaca razvile na osnovama prehistorije. Isto je bilo u Egiptu, Mezopotamiji, Grčkoj i Rimu.
Sadržaj predmeta: Ovaj predmet upoznaje studente s nastankom i razvojem umjetnosti u razdoblju prehistorije. Na predavanjima se obrađuju teme preko kojih će studenti shvatiti njen značaj za život i razvoj čovjeka, prije svega za njegovu duhovnost. Da bi se bolje shvatio razvoj prehistorijske umjetnosti, studenti se prvo upoznaju s osnovama prehistorijskog doba, periodizacijom, uvjetima i načinom života prehistorijskih ljudi, a onda sa značajem životinja za njegov život, zbog čega su one postale glavni predmet njegovog interesa u umjetničkom izražavanju. Tokom nastave studenti se upoznaju s najznačajnijim lokalitetima prehistorijske umjetnosti, s njihovim sadržajima, odnosno predstavama životinja, sa skulpturama, reljefima te tehnikom kojom su prehistorijski ljudi to izrađivali. Na isti način izučava se umjetnost mezolita i metalnog doba (oruđa, idoli, nakit, duhovna kultura). U tome poseban značaj ima umjetnost metalnog doba (eneolita, bronce i željeza), iz razloga što se posljednja faza ove epohe veže za historijske civilizacije s kojima započinje umjetnost antike, odnosno umjetnost nosilaca visokorazvijenih civilizacija (Egipta, Mezopotamije, Grčke i Rima). Pažnja je posvećena i razvoju prehistorijske umjetnosti na području naše zemlje. Razlog je i taj što se u našoj zemlji nalazi nekoliko svjetski poznatih lokaliteta, počev od paleolita do latena. Tu prije svega spada paleolitski lokalitet Badanj kod Stoca, gdje je pronađena prehistorijska gravura na stijeni, a onda neolitski lokalitet Butmir kod Sarajeva s nalazima jedinstvenih primjeraka skulptura. Treba spomenuti i Glasinac sa širokim repertoarom nakita, oružja itd. Tokom semestra studentima se daju pojedine teme da ih pismeno ili usmeno obrade i izlože pred kolegama.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Čović, Borivoj (1976) <i>Od Butmira do Ilira</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.2. Grupa autora. (1969) <i>Osvit civilizacije</i>. Beograd.3. Grupa autora. (1969) <i>Iščezle civilizacije</i>. Beograd.4. Grupa autora. (1984) <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine</i> (poglavlje prehistorije). Sarajevo.5. Jiří, Neustupný (1960) <i>Prahistorija čovječanstva</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.6. Torbrügge, Waleter. (1969) <i>Pradavna Evropa</i>. Rijeka: Otokar Keršovani.7. Powell, Thomas George Eyre. (1968) <i>Umjetnost prahistorije</i>. Beograd.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Uvod u ikonologiju, FIL HUM 132
Semestar, broj sati i broj bodova: I semestar; 2 sata predavanja; 3 ECTS
Trajanje: I semestar
Tip kolegija: predavanje
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Razvijanje sposobnosti studenata za samostalno promatranje i analizu likovnog djela s aspekta razumijevanja sadržaja djela, likovne poruke i komunikologijskog procesa u kontekstu razvoja društva. Upoznavanje studenata sa ustaljenim zakonitostima uobličena <i>slikovne poruke</i> , sa strukturom „ <i>slike</i> ” te funkcijom ornamenta i simbola u složenom komunikologijskom procesu. Upoznavanje s „procesom” oblikovanja (nastajanja) likovnog djela s <i>ikono</i> odlikama, te s metodologijom analize likovnog djela. Iznaženje zajedničkih semiotičkih odlika „ <i>slike</i> ”, odnosno kipa ili kompozicije u reljefu. Analiza elemenata „ <i>slike</i> ” s aspekta semiotike: <i>znak, simbol, ornament i kod</i> . Određenje funkcije slike (u općem smislu riječi), ikone, kipa i reljefa u kontekstu razvoja društva u određenom razdoblju. Istraživanje odlika „ <i>likovnoga govora</i> ” i zakonitosti njegovog uobličena u kontekstu razvoja društva. Problem „ <i>subkonotacije</i> ” u strukturi i poruci likovnog djela. Analiza komunikologijskog procesa u kontekstu odnosa pojedinca prema društvu i promatrača (gledatelja) prema likovnom umjetniku. Razvijanje sposobnosti slojevitog čitanja likovnog djela u kontekstu razvoja društva, podsvjesnosti, religijskog i magičnog, te osobnosti likovnog umjetnika.
Sadržaj predmeta: Komunikologijske i ikonologijske odlike pojedinih historijskih, kulturnih i stilskih razdoblja, te vjerskih učenja politeističkih i monoteističkih religija. Određenje komunikologijskog sistema pojedinih religija koji postaje bitan element likovnog izraza. Također, upoznavanje s odlikama komunikologijskih sistema koji postaju bitan element likovnog izraza s razvojem gradova i građanske klase, s pojavom humanizma i renesanse, odnosno katoličke protureformacije, prosvjetiteljstva, klasicizma, romantizma i odraza orijentalističkog nazora u likovnim umjetnostima.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bialostocki, Jan (1963) „Iconography and Iconology”. U: <i>Encyclopedia of World Arts</i>. New York: McGraw-Hill. Vol. VII. Str. 769–785.2. Hall, James (1998) Rječnik tema i simbola u umjetnosti. Zagreb: Školska knjiga.3. Heckscher, William (1996) „Geneza ikonologije”. U: Aby Warburg. <i>Ritual zmije</i>. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti.4. Ivančević, Radovan (2000) „Uvod u ikonologiju”. U: <i>Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva</i>. Zagreb (više izdanja).5. <i>Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva</i>. Zagreb, 2000. (više izdanja).6. Panofsky, Erwin (1975) Ikonološke studije (<i>uvodni dio</i>). Str. 3–42. Prijevod djela: Panofsky, Erwin. <i>Studies in Iconology</i>. New York: Harper, 1967.7. Straten, Roelof van (2003) <i>Uvod u ikonologiju</i>. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti. Prijevod djela: Straten, Roelof van. <i>An Introduction to Iconography</i>. Trans. by Patricia de Man. Switzerland: Gordon & Breach, 1994.8. Wittkower, Rudolf (1991) <i>Tumačenje optičkih znakova</i>. Prijevod u časopisu <i>Život umjetnosti</i>. Br. 48–49.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Gonzalez, Valerie (2006) <i>Shvaćanje islamske estetike, vizualne kulture i historije</i>. Sarajevo: Kult-B.2. Panofsky, Erwin (1955) <i>Meaning in the Visual Arts</i>. New York. (esej „Povijest umjetnosti kao humanistička disciplina”. Prijevod u časopisu <i>Život umjetnosti</i>. Br. 13 (1971).3. Ripa, Cesare (2000) <i>Ikonologija</i>. Split: Laus.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost antike, FIL HUM 111
Semestar, broj sati i broj bodova: II semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara i 2 sata vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Studenta upoznati s osnovama antičke umjetnosti i osposobiti ga za sagledavanje važnosti antičke umjetnosti i kulture u formiranju evropske kulture općenito. Pružiti studentu osnovni uvid u razvoj likovnih oblika od II milenija do nestanka antičke civilizacije (VI st. n. e.) i objasniti osnovne pojmove kao što su „klasična umjetnost“, „klasicizam“, „helenizam“ itd. Razviti kod studenta sposobnost promatranja i analize umjetničkog djela u zadanom društvenom i povijesnom kontekstu, poglavito kroz poznavanje mitologije, vjerskih običaja te političke i filozofske misli antičkog razdoblja.
Sadržaj predmeta: Student se upoznaje s umjetnosti Egipta, Mezopotamije, Perzije, Krete, Mikene, Grčke, Rima i naše zemlje. Naglasak je stavljen na ključna razdoblja razvoja, a iz grčke umjetnosti na klasičnu epohu, Atenu Periklova doba, kipare IV st. i helenističku umjetnost. Iz rimske umjetnosti obratiti pažnju na etrusku umjetnost i njen utjecaj na razvoj rimske umjetnosti. Umjetnost epohe Republike, ranog i kasnog Carstva, pompejansko slikarstvo, rimski portreti, reljefi i kolosalna arhitektura. Likovna djela sagledavaju se u odnosu na kontekst njihova nastanka, što uključuje osnovno poznavanje povijesti, antičke religije i mitologije, te antičke misli o lijepom. Historijski pregled se nadopunjuje, koliko je to moguće, antičkim pisanim izvorima o umjetnosti, kao i uvidom u interpretaciju antičke umjetnosti kroz povijest do današnjih dana, te osvrtom na antičku umjetnost na tlu Bosne i Hercegovine.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz I semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Du Ry, Carel. <i>Narodi drevnog Istoka</i>. Rijeka. 1970.2. Gavela, Branko. <i>Istorija umetnosti antičke Grčke</i>. Beograd. 1968.3. Hafner, German. <i>Kreta i Helada</i>. Rijeka. 1969.4. Hafner, German. <i>Atena i Rim</i>. Rijeka. 1970.5. Westerndorf, Wolfhart. <i>Drevni Egipat</i>. Rijeka. 1970. Dodatna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Kanlif, Bari. <i>Rimsko carstvo</i>. Beograd. 1980.2. Keler, Hajnc. <i>Rimsko carstvo</i>. Novi Sad. 1970.3. Poulsen, Vagn. <i>Etruska umetnost</i>. Beograd. 1976.4. Vebster, Thomas Bertram Landsale. <i>Helenizam</i>. Novi Sad. 1970.5. Zajder, Rihard. <i>Rimsko slikarstvo</i>. Beograd. 1976.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost kasne antike i ranog srednjeg vijeka, FIL HUM 112
Semestar, broj sati i broj bodova: II semestar; 2 sata predavanja i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim problemima umjetnosti od početka 4. do početka 11. stoljeća, razumijevanje osnovne problematike umjetnosti kasne antike i ranog srednjeg vijeka u historijskom kontekstu, s naglaskom na novim istraživanjima i promjenama u shvaćanju stila; razlikovanje historijsko-umjetničkih i stilskih te historijskih kategorija i termina.
Sadržaj predmeta: Arhitektura i likovne umjetnosti (slikarstvo, skulptura, umjetnički obrt) kasnoantičkog i ranosrednjovjekovnog razdoblja (4–11. st.) u povijesnom kontekstu. Pregled najvažnijih spomenika, stilski razvoj, osvrt na domaću kulturnu baštinu.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz I semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Gerke, Fridrih (1973) <i>Kasna antika i rano hrišćanstvo</i>. Novi Sad: Bratstvo i jedinstvo.2. Kubah, Erih, Viktor H. Elbern (1973) <i>Karolinška i otonska umjetnost</i>. Novi Sad: Bratstvo i jedinstvo.3. Snyder, James (2006) <i>Art of the Middle Ages</i>. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.4. Vercone, Paolo (1973) <i>Od Teodoriha do Karla Velikog</i>. Novi Sad: Bratstvo i jedinstvo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost Bizanta, FIL HUM 113
Semestar, broj sati i broj bodova: II semestar; 2 sata predavanja i 1 sat vježbi; 4 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Ovladavanje sadržajima i oblicima izraza istočne crkve te osposobljavanje studenata za uočavanje sličnosti i razlika između umjetnosti zapadnog kršćanstva i Bizanta.
Sadržaj predmeta: Upoznavanje s najvažnijim ostvarenjima bizantske umjetnosti od VI do XV stoljeća u oblasti arhitekture, monumentalnog i minijaturnog slikarstva i sitne plastike.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz I semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bošković, Đorđe (1976) <i>Arhitektura srednjeg veka</i>. Beograd: Naučna knjiga.2. Grabar, Andre (1969) <i>Vizantija</i>. Novi Sad: Bratstvo i jedinstvo.3. Grabar, Andre (1969) <i>Srednjovekovna umetnost Istočne Evrope</i>. Novi Sad: Bratstvo i jedinstvo.4. Snyder, James (2006) <i>Art of the Middle Ages</i>. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Cormack, Robin (2000) <i>Byzantine Art</i>. New York: Oxford University Press.2. Krautheimer, Richard (1986) <i>Early Christian and Byzantine architecture</i>. Middlesex, England: Harmondsworth, New York: Penguin Books (4th ed.).3. Lowden, John (1997) <i>Early Christian & Byzantine art</i>. London: Phaidon.4. Rice, David Talbot (1963) <i>Art of Byzantine Era</i>. New York: Frederick A. Praeger.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost romanike i gotike, FIL HUM 210
Semestar, broj sati i broj bodova: III semestar; 3 sata predavanja, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Usvajanje osnovnih razvojnih etapa romaničkog i gotičkog stila u arhitekturi zapadne Evrope i Bosne i Hercegovine. Poznavanje najznačajnijih spomenika tog razdoblja, te prostornih i historijskih okolnosti u nastanku i razvoju stilskih obilježja u raznim krajevima Zapada kao kulturne i umjetničke cjeline na početku razvijenog srednjeg vijeka. Samostalno prepoznavanje svojstava i tumačenje elemenata stilskog rječnika i najznačajnijih umjetničkih pojava u arhitekturi romanike i gotike uz korištenje temeljne metodologije i terminologije historijskoumjetničke struke. Nesmetano praćenje i razumijevanje kontinuiteta stilskog razvoja u fazama razvijenog srednjeg vijeka.
Sadržaj predmeta: Kolegij razrađuje temeljne pretpostavke i tok razvoja stila u zapadnoj Evropi od 11. do 13. stoljeća, ponajprije u monumentalnoj arhitekturi. Pregledom stvaralački najznačajnijih regija, uz objašnjavanje uvjeta i poticaja pri definiranju razvojnih faza, prate se tradicije i novi obzori na putu k sintezama razvijenog srednjeg vijeka. U raznolikosti usmjerenja i dosega objašnjava se historijska i prostorna uvjetovanost romaničkog i gotičkog izraza, otkrivaju kohezijski faktori definiranja glavnih tipskih razreda, i u tim okvirima određuje se mjesto spomeničke baštine istog doba na tlu Bosne i Hercegovine.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz I i II semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bošković, Đurđe (1976) <i>Arhitektura srednjeg veka</i>. Beograd: Naučna knjiga.2. Ivančević, Radovan, Emilijan Cevc, Anđela Horvat (1984) <i>Gotika u Sloveniji i Hrvatskoj</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd: Jugoslavija; Zagreb: Spektar; Mostar: Prva književna komuna.3. Kubah, Erih, Peter Bloh (1974) <i>Romanička umetnost</i>. Novi Sad: Bratstvo i jedinstvo.4. Simson, Otto Georg von (1988) <i>The Gothic cathedral: origins of Gothic architecture and the medieval concept of order</i>. Princeton University Press.5. Snyder, James (2006) <i>Art of the Middle Ages</i>. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.6. Subotić, Gojko (1963) <i>Arhitektura i skulptura srednjeg veka u Primorju</i>. Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika Socijalističke Republike Srbije.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Frankl, Paul. (1962) <i>The Gothic Architecture</i>. Harmondsworth: The Pelican History of Art.2. Frankl, (1983) <i>The Gothic</i>. Princeton University Press.3. Hojzina, Johan. (1991) <i>Jesen srednjeg vijeka</i>. Novi Sad: Matica srpska.4. Mâle, Emile. (1958) <i>The Gothic Image</i>. Harper.5. Martindale, Andrew. (1967) <i>Gothic Art</i>. Thames & Hudson Ltd. Reprint edition.6. Panofsky, Erwin. (2005) <i>Gothic Architecture and Scholasticism</i>. Pennsylvania: Archabbey Publications.7. Worringer, Wilhelm. (1964) <i>Form in Gothic</i>. Schocken Books. Rev. ed.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Islamska umjetnost, FIL HUM 212
Semestar, broj sati i broj bodova: III semestar; 2 sata predavanja, 1 sat vježbi; 4 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Izučavanje islamske umjetnosti ima cilj da se studenti upoznaju s osnovnim odlikama islamske umjetnosti i njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Potrebno je sagledati razlike između kršćanske duhovnosti i likovnog izraza Zapada, na jednoj strani, i islamske duhovnosti i likovnog izraza, na drugoj strani. U svim slučajevima potrebno je razumjeti odlike komunikacijskog procesa u koji su uključene umjetnost Zapada i islamska umjetnost, kao i sagledati kompleksnost kontakata zemalja islamskog svijeta sa susjednim zemaljama (evropske zemlje područja Mediterana, Indija, Kina, subsaharska Afrika i dr.) i obostranih utjecaja.
Sadržaj predmeta: Pregled islamske umjetnosti od njenog nastanka (7. stoljeće) do 20. stoljeća u oblasti arhitekture, slikarstva i plastike kao i primijenjenih umjetnosti. Pregled obuhvata značajne centre i škole u vrijeme vlasti vladavine Umejada, Abasija, Fatimida, Gaznavida, Seldžuka, Mogula, Ilhana i Timurida, Safavida i Osmanlija.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz I i II semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Du Ry (1969) <i>Svijet islama</i>. Rijeka.2. Grupa autora. (1979) <i>Svijet islama</i>. Beograd.3. Otto-Dorn, Katharina (1971) <i>Islamska umjetnost</i>. Novi Sad.4. Redžić, Husref (1983) <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.5. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Hiti, Filip (1967) <i>Istorija Arapa</i>. Sarajevo: Veselin Masleša. (ili druga izdanja)2. Smailagić, Nerkez (1976) <i>Klasična kultura islama I - II</i>. Zagreb.3. Stierlin, Henri (1996) <i>Islam. Vol. I</i> (Early architecture from Baghdad to Cordoba). Taschen.4. Zukić Kemal (2001) <i>Islamska arhitektura, slikarstvo i primijenjene umjetnosti</i>. Vol. I–II. Sarajevo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Osmanska arhitektura 16. stoljeća, FIL HUM 213
Semestar, broj sati i broj bodova: III semestar; 1 sat predavanja i 1 sat vježbi; 2 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata s najvažnijim i najljepšim arhitektonskim ostvarenjima klasičnog carigradskog stila i opusa Mimara Sinana, posebno radi ovladavanja sadržajima koji su savremeni umjetnosti 16. stoljeća u Bosni i Hercegovini.
Sadržaj predmeta: Osmanska arhitektura 16. stoljeća: brusanski, ranocarigradski (ukratko) i klasični carigradski stil na primjerima monumentalnih ostvarenja sakralne i profane arhitekture. Opus Mimara Sinana. Plastički, slikarski i kaligrafski sadržaji u obradi arhitektonskog prostora.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz I i II semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Grupa autora. (2004) <i>Historija osmanske države i civilizacije</i>. Istanbul: IRCICA, Sarajevo: Orijentalni institut u Sarajevu.2. Otto-Dorn, Katarina (1971) <i>Islamska umetnost</i> (dio o osmanskoj umjetnosti). Novi Sad: Bratstvo jedinstvo.3. Redžić, Husref (1983) <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>. Sarajevo: Veselin Masleša. Str. 177–207.4. Rice, David Talbot (1968) <i>Islamska umetnost</i>. Beograd: Jugoslavija. Str. 183–211.5. Stierlin, Henri (2002) <i>Turkey. From the Selçuks to the Ottomans</i>. Köln: Taschen.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Zaštita spomenika, FIL HUM 240
Semestar, broj sati i broj bodova: III semestar; 2 sata predavanja; 3 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Prenijeti temeljna znanja o značaju, vrijednostima i ulozi kulturno-historijske baštine kao i suvremenim principima njene zaštite, očuvanja, restauracije, rekonstrukcije i revitalizacije.
Sadržaj predmeta: Uvodna predavanja o kulturno-historijskoj baštini. Aktualna terminologija i klasifikacija baštine. Uzroci degradacije i devastacije. Zaštita baštine kroz povijest. Venecijanska povelja. Metodološki pristup – istraživanje, analiza i valorizacija. Suvremeni pristup očuvanju kulturno-historijske baštine (konzervacija, anastilozna, restauracija, rekonstrukcija, dislokacija, interpolacija, adaptacija i revitalizacija). Međunarodni dokumenti – konvencije, deklaracije... Zaštita kulturno-historijske baštine u Bosni i Hercegovine.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz I i II semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Cesare, Brandi (1963) <i>Teoria del Restauro</i>. Roma: Edizioni di Storia e Letteratura.2. Feilden, M. Bernard (1981) <i>Uvod u konzerviranje kulturnog nasljeđa</i> (prijevod Ivo Maroević). Zagreb: Društvo konzervatora Hrvatske.3. Marasović, Tomislav (1983) <i>Zaštita graditeljskog nasljeđa</i>. Zagreb – Split: Društvo konzervatora Hrvatske.4. Marasović, Tomislav (1985) <i>Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu</i>. Split: Sveučilište u Splitu.5. Maroević, Ivo (1986) <i>Sadašnjost baštine</i>. Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti. Knjiga XXXVI.6. Sanković-Simčić, Vjekoslava (2000) <i>Revitalizacija graditeljske baštine, integracija staro-novo</i>. Sarajevo: NNP „Naša riječ“.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Likovne umjetnosti renesanse i baroka, FIL HUM 214
Semestar, broj sati i broj bodova: IV semestar; 3 sata predavanja, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Saznati relevantne činjenice o protagonistima (umjetnicima, traktatistima i naručiteljima) i o stilskoj periodizaciji u slikarstvu, skulpturi, grafici i <i>artes minores</i> u razdoblju od XV do XVIII stoljeća u evropskoj baštini. Kompetencije: prepoznavanje stilskih formacija, interpretacija odabranih djela i pojava u vrijeme renesanse i baroka i drugih stilskih pravaca od XV do XVIII stoljeća.
Sadržaj predmeta: Kolegij daje pregled stilskih mijena, umjetničkih pojava, protagonista među umjetnicima i naručiteljima u razdoblju od XV do XVIII stoljeća u svjetskoj - evropskoj umjetnosti.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz III semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Grupa autora. (2000) <i>Manirizam</i> (urednik Milan Pelc). Zagreb: Institut za povijest umjetnosti.2. <i>Baroque</i> (ed. R. Tolman). Köln: Könemann, 1997. (poglavlja o umjetnosti u germanskim zemljama i srednjoj Evropi)3. Blunt, A. <i>Art and Architecture in France 1500 – 1700</i>. Yale University Press / Pelican History of Art.4. Giedion, Sigfried (1969) <i>Prostor, vreme, arhitektura</i>. Beograd: Građevinska knjiga.5. Hartt, Frederik, David G. Wilkins (1994) <i>History of Italian Renaissance Art</i>. H. N. Abrams.6. Janson, Horst Waldemar, Anthony F. Janson (2003) <i>Povijest umjetnosti</i>. Dopunjeno izdanje. Varaždin: Stanek. [1962.]7. Wölfflin, Heinrich (1969) <i>Klasična umjetnost</i>. Zagreb: Matica hrvatska. [Prijevod djela: <i>Die klasische Kunst: eine Einfuehrung in die italienische Renaissance</i>, prvo izdanje 1899]
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Horvat, Anđela, Radmila Matejčić, Kruno Prijatelj (1982) <i>Barok u Hrvatskoj</i> (poglavlja o arhitekturi). Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.2. Grupa autora. (1987) <i>Zlatno doba Dubrovnika XV. i XVI. stoljeće</i> (urednik Vladimir Marković). Katalog izložbe. Zagreb: Muzejski prostor. Str. 23–61.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Arhitektura renesanse i baroka FIL HUM 215
Semestar, broj sati i broj bodova: IV semestar; 2 sata predavanja; 3 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Prenijeti temeljna znanja o razvoju arhitekture u periodu od 15. do kraja 18. stoljeća.
Sadržaj predmeta: Kolegij daje pregled razvoja arhitekture tokom XV do XVIII stoljeća u Evropi, Hrvatskoj, te Sloveniji.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz III semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Udžbenici: Nestorović, Bogdan (1964) <i>Arhitektura. Novi vek.</i> Beograd: Građevinska knjiga.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Benevolo, Leonardo. (1978) <i>The Architecture of the Renaissance.</i> London: Routledge, Henley: Kegan Paul LTD.2. <i>Enciklopedija likovnih umjetnosti</i>, I-IV. Zagreb: Leksikografski zavod.3. Janson, H.W. (1966) <i>Istorija umjetnosti.</i> Beograd: Jugoslavija.4. <i>Svetska arhitektura.</i> Beograd: Naučna knjiga, 1967.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost srednjovjekovne Bosne, FIL HUM 220
Semestar, broj sati i broj bodova: IV semestar; 2 sata predavanja i 1 sat vježbi; 4 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama bosanskog srednjovjekovlja i njegovim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koje u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje srednjovjekovnog bosanskoga kraljevstva. Također, u navedenom kontekstu potrebno je proučavati, uočavati i prepoznavati i zajedničke odlike u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici, koje područje bosanskoga kraljevstva povezuju sa susjednim zemljama: Dalmacijom, Hrvatskom, Slavonijom, Mađarskom, Dubrovnikom, Venecijom i Srbijom.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se materijalna kultura, likovnost i estetika razdoblja kasne antike, ranog srednjeg vijeka (predromanika), romanike, gotike i prijelaza ka osmanskom razdoblju (15. st.). U studiju posebna pažnja posvećuje se istraživanju razvoja naselja urbanih odlika, fortifikacijskih objekata, arhitekture, kiparstva i slikarstva minijatura, te kulture i umjetnosti stećaka.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz III semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Anđelić, Pavao (1973) <i>Bobovac i Kraljeva Sutjeska, stolna mjesta bosanskih vladara u 14. i 15. stoljeću</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.2. Anđelić, Pavao (1984) „Srednji vijek – doba stare bosanske države”. U: <i>Visoko i okolina kroz historiju</i>, 1. Visoko. str. 150 do kraja.3. Bešliagić, Šefik (1971) <i>Stećci i njihova umjetnost</i>. Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika.4. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i>. Sarajevo (odabrana poglavlja).5. Grupa autora. (1984) <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.6. Mikulić, Planinka (2004) <i>Iz likovnosti bosanskog srednjovjekovlja</i>. Sarajevo: Naklada Zoro.7. Wenzel, Marian (1999) <i>Bosanski stil na stećcima i metalu</i>. Sarajevo: Sarajevo Publishing.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Anđelić, Pavao (1975) <i>Historijski spomenici Konjica i okoline</i>. Konjic.2. Basler, Đuro (1972) <i>Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.3. Masleša.4. Mušeta-Aščerić, Vesna (2005) <i>Sarajevo i njegova okolina u XV stoljeću</i>. Sarajevo: Sarajevo Publishing.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Muzeologija, FIL HUM 241
Semestar, broj sati i broj bodova: IV semestar; 2 sata predavanja; 2 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni je cilj ovoga kolegija da se studenti upoznaju sa sadržajem i radom galerija, muzeja, zbirki i drugih institucija u kojima će nakon završetka studija raditi. Osim toga, oni se upoznaju s historijatom zbirki (muzeja) kroz sva historijska razdoblja, a posebno s razdobljem 19. stoljeća kada započinje suvremeno muzeološko djelovanje. Akcentat ovoga kolegija jest na upoznavanju studenata sa organizacijom rada današnjih zbirki, odnosno muzeja ili galerija, kako bi nakon završetka studija bili spremni preuzeti dužnosti na radnom mjestu. Također se upoznaju s kulturom kao informacijskim i dokumentacijskim područjem.
Sadržaj predmeta: Određenje pojma i predmeta istraživanja. Historijski pregled razvitka kolekcionarstva. Historijski pregled razvitka muzeja. Historijski pregled razvitka muzeologije i muzeološke misli. Muzeografija i muzej. Galeristika i galerija. Teorija i praksa muzeologije i galeristike. Kulturni identitet i muzeji i galerije. Predmet muzeologije i galeristike. Kulturna baština i muzejski predmet. Kulturna baština, likovni kreativni čin i galerijski predmet. Muzeološke i galerijske funkcije – funkcije muzeja i galerija. Posjeta muzeju i galeriji: naglasak na obradi muzeološke i galerijske funkcije – funkcije muzeja i galerija. Zaštita predmeta muzeologije i galeristike. Posjeta muzeju i galeriji: naglasak na obradi zaštite predmeta muzeologije i galeristike. Proučavanje i istraživanje predmeta muzeologije i galeristike. Posjeta muzeju i galeriji: naglasak na obradi proučavanja i istraživanja predmeta muzeologije i galeristike.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz III semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Kenneth, Hudson (1977) <i>Museums for the 1980s: Survey of World Trends</i>. Paris: UNESCO.2. Lowenthal, David (1985) <i>The past is a foreign Country</i>. Cambridge: Cambridge University Press.3. Šola, Tomislav (2003) <i>Eseji o muzejima i njihovoj teoriji – prema kibernetičkom muzeju</i>. Zagreb: Hrvatski nacionalni komitet ICOM-a.4. Šola, Tomislav (2001) <i>Marketing u muzejima ili o vrlini i kako je obznaniti</i>. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo.5. Vergo, Peter (ed.) (1989) <i>The New Museology</i>. London Reaction Books Ltd.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost 19. stoljeća, FIL HUM 310
Semestar, broj sati i broj bodova: V semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovoga kolegija jeste što temeljitije i sveobuhvatnije, u širem društveno-političkom, ekonomskom i kulturnom kontekstu, upoznati studente s najznačajnijim karakteristikama umjetnosti 19. stoljeća u Evropi, uz naglasak na elemente oblikovanja i prodora duha <i>moderniteta</i> u zapadnoevropsku umjetnost (umjetnost <i>moderne</i> i <i>moderna umjetnost</i>). Osposobiti studenta za kritičko čitanje izvornih tekstova iz historije i teorije umjetnosti 19. stoljeća, samostalnu likovnu analizu i interpretaciju djela iz oblasti slikarstva, grafike, skulpture, arhitekture, urbanizma i dizajna.
Sadržaj predmeta: Racionalizam, prosvjetiteljstvo i pojava neoklasicizma u umjetnosti druge polovice 18. stoljeća. Društveno-političke promjene i nova pitanja u evropskoj filozofiji na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće. Pojava romantizma u umjetnosti 19. stoljeća (priroda, arkadijska idila, prošlost kao toposi umjetničkog izraza). Slikarstvo francuskog, engleskog, njemačkog, španskog romantizma. Pitanje umjetnikove individualne kreativnosti i jedinstvenosti umjetničkog djela. Orientalizam i romantizam. Romantizam i evropske građanske revolucije. Ideja „ukletog umjetnika“. Baudelaireov „flâneur“ kao najava moderne umjetničke svijesti. Veze likovnih umjetnosti, književnosti i muzike u umjetnosti romantizma. Kretanja u likovnim umjetnostima od romantizma do realizma. Razvoj fotografije i veze fotografije i slikarstva. Likovni „izmi“ druge polovice 19. stoljeća: od impresionizma do postimpresionizma. Simbolizam u evropskoj umjetnosti. Razvoj umjetničkog i industrijskog dizajna. Secesija. Bečka moderna (i utjecaji na prilike u umjetnosti u Bosni i Hercegovini). Umjetnost inženjera i arhitektura u 19. stoljeću. Evropski urbanizam i arhitektura 19. stoljeća. Razvoj i uloga muzeja.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz III i IV semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Udžbenici: nema
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bergdoll, Barry. (2000) <i>European Architecture 1750-1890</i>. Oxford: Oxford University Press.2. Hauser, Arnold. (1970) <i>Socijalna historija umetnosti</i>, sv. II. Beograd: Kultura.3. Hofmann, Werner. (1961) <i>The Earthly Paradise. Art in the 19th Century</i>. London.4. Janson, H. (2003) <i>Povijest umjetnosti</i> (dio koji se odnosi na 19. st.). Varaždin: Stanek.5. Pevsner, Nikolaus. (1990) <i>Pioniri modernog oblikovanja</i>. Zagreb: GZH.6. Rosenblum, Janson. (2001) <i>Art of the 19th Century, Painting and Sculpture</i>. London: Thames & Hudson.7. Schorske, Karl. (1981) <i>Fin-de-siècle, Vienna: politics and culture</i>. NY: Vintage Books ed.
Preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Baudelaire, Charles (1950) „Le Peintre de la vie moderne“. U: <i>Oeuvres complètes de Baudelaire</i>. Paris.2. Gideon, Sigfried. (1967) <i>Space, Time and Architecture</i>. Cambridge.3. Hitchcock, Henry-Russel. (1968) <i>Architecture, Nineteenth and Twentieth Centuries</i>. Harmondsworth.4. Novotny, Fritz. (1971) <i>Painting and sculpture in Europe 1780-1880</i>. Harmondsworth.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost nakon 1900, FIL HUM 311
Semestar, broj sati i broj bodova: V semestar; 3 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Primarni cilj kolegija jest pružiti studentima uvid u osnovna formalna i teorijska polazišta umjetničkih pokreta, skupina i pojedinačnih autora koji su bitno odredili tijek umjetnosti druge polovice 19. i čitavog 20. stoljeća, i to preko kompleksnog svijeta individualnog umjetničkog djela situiranog u odgovarajući historijski, socijalno-politički, ideološki i epistemološki kontekst. Drugi cilj kolegija jest upoznati studente sa suvremenim modelima teorije i kritike likovnih umjetnosti (strukturalistička, semiotička, psihoanalitička perspektiva, polazišta socijalne povijesti umjetnosti, kritičke intervencije feminističke teorije i kritike likovnih umjetnosti, te utjecaj spoznaja oblikovanih queer i postkolonijalnim studijima) kako bi se oni osposobili za što cjelovitije razumijevanje umjetničkog djela.
Sadržaj predmeta: Kolegij donosi historiografski pregled moderne i suvremene umjetnosti. Pregled započinjemo objašnjenjem formalnih i semantičkih polazišta moderne i građanske umjetnosti s konca 19. stoljeća (impresionizam, postimpresionizam, simbolizam), te prikazom umjetničkih pokreta koji početkom 20. stoljeća prekidaju s mimetičkim načinima vizualnog prikazivanja (fovizam, kubizam, ekspresionizam). Prelazimo potom na analizu vizualnih istraživanja historijskih avangardi (futurizam, dadaizam, konstruktivizam, suprematizam, Bauhaus, De Stijl, nadrealizam), te avangardnih pokreta srednje Europe i Balkana. Prvi dio kolegija završava pripovijesću o povratku realizmu tijekom tridesetih godina, koji najavljuje razdoblje političke instrumentalizacije umjetnosti unutar totalitarnih režima (fašizam, komunizam) u vremenu neposredno prije Drugog svjetskog rata i u ranom poraću. Drugi dio kolegija donosi prikaz umjetničke produkcije nakon povijesnog prekida izazvanog Drugim svjetskim ratom i holokaustom. Razmotrit će se pokušaj zapadnoeuropskih i američkih neoavangardi da obnove i uspostave kontinuitet razvojnog toka moderne umjetnosti, njihovi pokušaji zauzimanja kritičkog stava prema potrošačkoj kulturi poslijeratnog društva, te nastojanje umjetnika komunističkog dijela Europe da vlastitom umjetnošću uspostave odmak prema ideološkim pritiscima i političkoj represiji koja obilježava socijalnu stvarnost Istoka. U završnim predavanjima daje se pregled suvremene likovne produkcije s naglaskom na onim oblicima umjetničke prakse koji izrastaju iz kompleksnih, suvremenih teorijskih analiza rodnog, rasnog, etničkog i klasnog identiteta.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz III i IV semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Brettell, Richard (1999) <i>Modern Art 1851-1929</i>. Oxford University Press.2. Hopkins, David (2000) <i>After Modern Art 1945-2000</i>. Oxford, New York: Oxford University Press.3. Read, Herbert (1985) <i>Modern Sculpture: A Concise History</i>. London: Thames and Hudson.4. Sheldon, Julie, Pam Meecham (2004) <i>Modern Art: A Critical Introduction</i>. London: Routledge.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Benson, Timothy (2002) <i>Central European Avant-gardes: Exchange and Transformation 1910-1930</i>. Cambridge: MIT Press.2. Chadwick, Whitney (1989) <i>Women, Art and Society</i> (od 8. poglavlja do kraja knjige). Themes and Hudson.3. Harrison, C., Wood P. <i>Art in Theory 1990-2000: An Anthology of Changing Ideas</i>. Oxford: Blackwell.4. Serija <i>Movements in Modern Art</i>. London: Tate Publishing, 2002.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost BiH od 15. do 19. stoljeća, FIL HUM 320
Semestar, broj sati i broj bodova: V semestar; 2 sata predavanja i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju kako razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost</i> , <i>ars catholica</i> , <i>ars postbizantina</i> i <i>ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamkog”, posebnog „osmanskog” i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: Izučavanje fortifikacijske arhitekture i razvoja preuzetih i novih utemeljenih urbanih naselja. Gradska kuća. Kiparstvo. Oblici i odlike kiparskog djelovanja. Slikarstvo. Oblici i odlike slikarskog djelovanja. Slikarstvo minijatura. Kaligrafija. Mudželitski radovi. Veze sa srednjim vijekom. Utjecaji Dalmacije i Dubrovnika, te Hrvatske i Slavonije. "Bosna Argentina". Djelovanje franjevačkog reda i utjecaj na uobličjenje odnosa prema likovnosti.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz III i IV semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Bosne i Hercegovine. 1988.2. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.3. Rakić, Svetlana (1988) <i>Ikone Bosne i Hercegovine (16 – 19. vek)</i>. Beograd: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.4. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.5. Redžić, Husref (1983) <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.6. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka.7. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije”. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thame and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Mušeta-Aščerić, Vesna (2005) <i>Sarajevo i njegova okolina u XV stoljeću</i>. Sarajevo: Sarajevo Publishing.2. <i>Svrzina kuća – Svrzo's house</i> [dvojezično izdanje – bilingual edition]. Urednik Sead Trhulj. Sarajevo: Muzej Sarajeva, 2001.3. Zlatar, Behija (1995) <i>Zlatno doba Sarajeva</i>. Sarajevo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Teorija umjetnosti i historija historije umjetnosti, FIL HUM 340
Semestar, broj sati i broj bodova: VI semestar; 4 sata predavanja; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je ovoga kolegija stjecanje znanja o temeljnim modelima moderne i savremene teorije i kritike likovnih umjetnosti, osposobljavanje za primjenu općih znanja iz predmetnih područja pojedinih historijskih razdoblja na razini sinteze međusobnih odnosa historije i teorije umjetnosti, likovne kritike i vizualne kulture, stjecanje osnovnih znanja o institucionaliziranim oblicima funkcioniranja historiskoumjetničke prakse (akademije, muzeji, galerije, izložbe, tržište umjetnina, časopisi).
Sadržaj predmeta: Sadržaj predavanja je historijska i metodološka analiza pojmova, funkcija, koncepta iz teorije umjetnosti. Kolegij se sastoji od predavanja i diskusija na nastavi (60) sati. Sadržaj predavanja je historijska i metodološka analiza pojmova, funkcija, koncepta iz teorije umjetnosti. Teorijski problemi umjetnosti povezani su i s problemom umjetničkog djela kao „otvorene forme”, čije značenje nije monolitno, holističko, već se može analizirati iz mnoštva historijskih, socijalnih i političkih uticaja. Naime, kako pronaći interdisciplinarni okvir, otvorenu formu, za različite teorije i koncepte, koji nije zasnovan na sintezi, već na komunikaciji. I ako savremena umjetnost, koja provocira, začuđuje, koristi teoriju, da li to znači da i sama teorija može postati umjetničko djelo? U prvoj polovini kolegija predavanja i diskusije će se fokusirati na početke historije umjetnosti, da bi studenti mogli da se uključe u pitanja i strategije nove historije umjetnosti i teorijske praksu koja će se obrađivati u drugoj polovini kolegija. Pri tome će se posebna pažnja posvetiti razumijevanju osnovnih problema i termina historije i teorije umjetnosti kao što su: formalizam i stil, ikonografija, kontekstualni pristupi, feminizam, biografija i autobiografija, strukturalizam i poststrukturalizam, dekonstrukcija, psihoanaliza, postkolonijalna teorija i problem muzeja.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz V semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bürger, Peter (1998) <i>Teorija Avangarde</i>. Beograd: Narodna knjiga.2. Gombrich, Ernst (1984) <i>Umjetnost i iluzija</i> (odabrana poglavlja). Beograd: Nolit.3. Kun, Gilbert (1969) <i>Istorija estetike</i> (odabrana poglavlja). Beograd: Kultura.4. Panofsky, Erwin (1975) <i>Ikonološke studije</i>. Beograd: Nolit.5. Winkelmann, Johann Joachim (1996) <i>Istorija drevne umetnosti</i>. Novi Sad.6. Wölfflin, Heinrich (1974) <i>Osnovni pojmovi istorije umjetnosti</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.7. Zbirka tekstova iz teorije umjetnosti.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Biatostocki, Jan (1986) <i>Povijest umjetnosti i humanističkih znanosti</i>. Grafički zavod Hrvatske.2. Blunt, Anthony (2004) <i>Umjetnička teorija u Italiji 1450-1600</i>. Beograd: Clio.3. Coclain, Anne (2005) <i>Teorije umjetnosti</i>. Beograd: Ars Libri.4. Kultermann, Udo (2002) <i>Povijest povijesti umjetnosti</i>. Zagreb.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Umjetnost u BiH u 20. stoljeću, FIL HUM 321
Semestar, broj sati i broj bodova: VI semestar; 2 sata predavanja i 1 sat vježbi; 3 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovoga kolegija jest upoznati studente sa složenim društveno-političkim i kulturnim prilikama u Bosni i Hercegovini u 19. i 20. stoljeću i sa specifičnim okolnostima i modalitetima oblikovanja modernog likovnog izraza. Poseban naglasak kolegija je na razvijanju sposobnosti samostalne likovne analize i interpretacije i razumijevanju umjetničkih prilika u širem socio-kulturnom kontekstu.
Sadržaj predmeta: Predavanja u prvoj polovici kolegija uključuju analizu historijskih, društvenih i umjetničkih prilika u Bosni i Hercegovini u periodu osmanske i austrougarske vlasti, a u drugom dijelu kolegija razvoj moderne bosanskohercegovačke umjetnosti, prilike nakon Drugog svjetskog rata, prodor postmoderniteta i savremena likovna kretanja. U interpretaciji umjetničkih prilika u Bosni i Hercegovini uspostavljat će se širi komparativno-kritički kontekst s prilikama u regiji i istovremenim kretanjima u tadašnjoj evropskoj umjetnosti. Praktični dio nastave uključuje obavezne posjete zbirkama Umjetničke galerije BiH, etnografskoj zbirci Zemaljskog muzeja i zbirci Muzeja grada; kolekciji Ars Aevi, analizu arhitekture i urbanizma <i>in situ</i> i pismene vježbe/analize izabranih eksponata. Obavezne su i posjete izložbama u Sarajevu (i izvan njega – prema mogućnostima) i vođenje dnevnika izložaba te praćenje događaja i sadržaja iz bosanskohercegovačke suvremene teatarske, književne, filmske i muzičke produkcije.
Preduvjeti za opis predmeta: položeni ispiti iz V semestra
Način provjere znanja: polusestremalni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Grupa autora. <i>Umjetnost BiH 1984-1923</i> (1978); <i>Umjetnost BiH 1924-1945</i> (1985); <i>Umjetnost BiH 1945-1974</i> (1974/75); <i>Umjetnost BiH 1974-1984</i> (1984). Sarajevo: Umjetnička galerija BiH.2. Hodžić-Abadžić, Aida (2003) <i>Bosanskohercegovačka grafika 20. stoljeća</i>. Sarajevo: Preporod.3. Krzović Ibrahim, <i>Jugoslavenska grafika 1900-1950</i>. Katalog izložbe. Beograd: MSU. 1977/78.4. Krzović Ibrahim, <i>Jugoslavenska grafika 1950-1980</i>. Katalog izložbe. Beograd: MSU. 1985/86.5. Krzović, Ibrahim (1987) <i>Arhitektura BiH 1878-1918</i>. Sarajevo: UGBiH.6. Krzović, Ibrahim (2004) <i>Arhitektura secesije u BiH</i>. Edicija „Kulturno naslijeđe”. Sarajevo.7. Kurto, Nedžad (1998) <i>Arhitektura BiH – razvoj bosanskog stila</i>. Edicija „Kulturno naslijeđe”. Sarajevo.8. Protić, Miodrag (1973) <i>Jugoslavensko slikarstvo 1900-1950</i>. Beograd: BIGZ.9. Štraus, Ivan (1987) <i>15 godina bosanskohercegovačke arhitekture 1970-1985</i>. Sarajevo: Svjetlost.10. Monografije i katalozi izložbi bosanskohercegovačkih umjetnika / katalozi retrospektivnih izložbi.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Sociologija kulture i umjetnosti, FIL HUM 440
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je predmeta da se uspostavi interdisciplinarni, kontekstualni pristup modernim sociološkim i umjetničkim problemima. Kada se studenti budu upoznavali s tradicionalnom i modernom zajednicom, zatvorenim i otvorenim društvom, totalitarnom zajednicom i 'tečnom' zajednicom, ujedno će se razmatrati na koji su način ti socijalni antagonizmi, konflikti prisutni u strukturama i značenjima umjetničkog djela.
Sadržaj predmeta: Jedna od tema kursa je na koji način sama umjetnost reaguje na savremene socijalne probleme. S obzirom na to da u savremenom svijetu moderne komunikacije, obilježenoj moći i ubjedljivošću virtualne slike, o kojoj govori Paul Virilio, umjetnost ne imitira život, već više život simulira umjetnost (J. Baudrillard), onda se postavlja pitanje na koji način umjetnost proizvodi socijalnu realnost? I kako kroz umjetničku imaginaciju da prepoznamo nevidljive mehanizme stvarnosti? Kolegij se bavi i konceptom Deleuzeovog nomadskog stvaralačkog subjekta i njegove veze sa 'smrću autora', o kojem govori Foucault, kao i pitanjem tijela (u totalitarnoj estetici, u strukturama biomoći – Michelle Foucault i Giorgio Agamben; o tijelu u kome je izbrisana granica između javnog i privatnog). Na kursu će se otvoriti pitanja o decentraliziranom subjektu; o problemu granice u okviru globalizacijske moći; o razlici između civilizacije i kulture; o etnocentričnom odnosu između 'nas i njih'; o odnosu moderne i postmoderne...
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Agamben, Giorgio (2006) <i>Homo sacer</i>. Zagreb: Multimedijalni institut.2. Baudrillard, Jean (2001) <i>Simulacija i zbilja</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.3. Bourdieu, Pierre (2003) <i>Pravila umjetnosti</i>. Novi Sad: Svetovi.4. Eagleton, Terry (2002) <i>Ideja kulture</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.5. Foucault, Michel (2002) <i>Nadzirati i kažnjavati</i>. Novi Sad: Izdavačka knjižarnica.6. Geertz, Clifford (1998) <i>Tumačenje kultura</i>. Beograd: XX vek.7. Deleuze, Gilles & Guatta, Felix (1991) <i>Anti-edip</i>. Novi Sad: Izdavačka knjižarnica.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Argan, Giulio Carlo (1982) <i>Studije o modernoj umjetnosti</i>. Beograd: Nolit.2. Dorfles, Gillo (1991) <i>Pohvala disharmoniji</i>. Novi Sad: Svetovi.3. Francastel, Pierre (1974) <i>Studije iz sociologije umjetnosti</i>. Beograd: Nolit.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 420
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamskog”, posebnog „osmanskog” i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se osmanskodobni urbanizam, fortifikacijski objekti, javni i privatni objekti u arhitekturi, objekti institucije vakufa, sakralni objekti, te komunalni objekti.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Bosne i Hercegovine. 1988.2. Bublin, Mehmed (1999) <i>Gradovi Bosne i Hercegovine. Milenijum razvoja i godine urbicida – The cities of Bosnia and Herzegovina. A Millenium of Development and teh Years of Urbicide</i>. [dvojezično bosansko-englesko izdanje]. Sarajevo.3. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.4. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.5. Redžić, Husref (1983) <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.6. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka.7. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije”. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thames and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Uvod u filmologiju, FIL HUM 450
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminar i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj je predmeta da se studenti upoznaju s razvojem filmske umjetnosti, s različitim filmskim žanrovima, kao i s razvojem filmske tehnike. Unutar kursa predviđene su i projekcije i analize filmova.
Sadržaj predmeta: Za vrijeme kursa postavljala bi se pitanja o vezi filmske umjetnosti sa drugim umjetnostima: kakve su razlike i sličnosti između književnosti, likovne umjetnosti i filmske umjetnosti. Analiziralo bi se značenje vremena i prostora unutar filmskog jezika: montaže i dubinskoga kadra, te na koji način funkcioniraju kategorije Gillesa Deleuzea: slika – vrijeme, slika – prostor. Obrađivale bi se tematske cjeline, kao naprimjer: odnos filmske slike i grada; naime, grad, kao urbani fragmentarni prostor, već po svom dinamičnom načinu života, sadrži elemente filmske montaže. Dakle, savremeni čovjek, radi sistematiziranja gradske haotičnosti, nesvjesno koristi filmsku montažu u svojoj percepciji. A fotografska i filmska slika, osim što su mutirale sam način gledanja i opažanja vremena i prostora kod savremenog čovjeka, stvorile su i novi odnos spram ljudskog tijela. Naime, filmska i fotografska kamera mogu funkcionisati kao nastavak tijela, kao tijelo samo, ili kao Deleuzeovo „tijelo bez organa“, koje je u stalnom „nastajanju“.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Ajzenštajn, Sergej (1979) <i>Montaža atrakcije</i>. Beograd: Nolit.2. Bazin, Andre (1966) <i>Šta je film</i>. Beograd: Institut za film.3. Deleuze, Gilles (2000) <i>Slike-pokret</i>. Novi Sad: Književna zajednica Zorana Stojanovića.4. <i>Film Theory and Criticism</i> (priredili: Gerald Mast and Marshall Cohen). Oxford: Oxford University Press, 1979.5. Omon, Žak, Mišel Mari (Jacques Aumont, Michel Marie) (2007) <i>Analiza filmova</i>. Beograd: Clio.6. Stojanović, Duško, Nevena Daković (2001–2002). <i>Leksikon filmskih teoretičara</i>. Beograd.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Michelson, Annette (2003) <i>Filozofska igračka</i>. Beograd: B92.2. Musabegović, Sadudin (2007) <i>Film kao vremenski oblik</i>. Sarajevo: Armis print.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Izvori moderne umjetnosti, FIL HUM 410
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovoga kolegija jeste osposobiti studenta da razumije pojavu i razvoj moderne umjetnosti u njenom društveno-historijskom i kulturnom kontekstu. Studenti će se upoznati s najznačajnijim karakteristikama umjetnosti (od sredine 19. do kraja prve decenije 20. stoljeća) koje su dovele do pojave moderniteta i modernizma u Evropi. Kroz rad na seminarima, studenti se upoznaju s najznačajnijim teorijskim tekstovima koji utvrđuju i dopunjuju materiju koja se obrađuje na predavanjima.
Sadržaj predmeta: Kretanja u likovnim umjetnostima: od realizma, preko impresionizma, postimpresionizma, fovizma, ekspresionizma, kubizma do konstruktivizma. Kolegij se bavi i pojavom moderne arhitekture u Evropi i Sjedinjenim Američkim Državama. Također, obuhvaćena je pojava i razvoj fotografije, kao i veze fotografije i slikarstva. U toku semestra planirana je i posjeta zbirka muzeja i galerija.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bretell, Richard (1999) <i>Modern Art 1851-1929</i>. Oxford, New York: Oxford University Press.2. <i>Modernity and Modernism: French Painting in the Nineteenth Century</i>. Francis Frascina (ur.) New Haven: Yale University Press, in association with the Open University, 1993.3. Pevsner, Nikolaus (1990) <i>Pioniri modernog oblikovanja</i>. Zagreb: GZH.4. <i>Primitivism, cubism, abstraction: the early twentieth century</i>. Charles Harrison, Francis Frascina, Gill Perry (ur.) New Haven [Conn.]: Yale University Press, in association with the Open University, London, 1993.5. Reed, Herbert (1964) <i>A Concise History of Modern Sculpture</i>. New York: Frederic Praeger.6. <i>Zbirka teorijskih tekstova</i>.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Baudelaire, Charles (1950) „Le Peintre de la vie moderne”. U: <i>Oeuvres complètes de Baudelaire</i>. Paris.2. Butler, Christopher (1994) <i>Early Modernism: Literature, Music and Painting in Europe 1900–1916</i>. Oxford: Clarendon Press.3. Clark, Thomas Justin (1984) <i>The Painting of Modern Life</i>. Princeton: Princeton University Press.4. Krauss, Rosalind (1988) <i>Passages in Modern Sculpture</i> (poglavlja I, II, III). Cambridge, MA, London, UK: The MIT Press.5. Schapiro, Mayer (1996) <i>Modern Art 19th and 20th Centuries</i>. New York: George Brazillier.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Metodologija naučnog rada u historiji umjetnosti, FIL HUM 430
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim oblicima i principima stručnog i naučnog rada u području historije umjetnosti, te s razvojem i dosezima historije umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Cilj izučavanja predmeta predstavlja i upoznavanje s razvojem institucija i oblika i metodologije rada, te doprinosa pojedinih istraživača u području historije umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Poseban cilj predstavlja razvijanje etike u stručnom i naučnom radu.
Sadržaj predmeta: Naučno mišljenje, spoznajni procesi i institucije u historiji umjetnosti: predmeti i područja istraživanja, problemi u istraživanju, problemi u prezentaciji, problemi u objavljivanju, zaštiti i tretiranju historijsko-umjetničkog naslijeđa. Konteksti istraživanja u historiji umjetnosti. Izvori za istraživanja u historiji umjetnosti. Tok i metodologija istraživanja u historiji umjetnosti. Priprema pisane forme istraživanja za objavljivanje u području historije umjetnosti.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Basler, Đuro (1988) „Ustanove koje su se razvile iz ranijih djelatnosti Zemaljskog muzeja – Rad Zemaljskog muzeja na zaštiti spomenika kulture i prirode”. <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 386–390.2. Grupa autora. (1988) „Naučna djelatnost Zemaljskog muzeja 1888-1898. godine – Arheologija”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 73–136.3. Grupa autora. (1988) „Naučna djelatnost Zemaljskog muzeja 1888-1898. godine – Etnologija”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 137–177.4. Palavestra, Vlajko (1988) „Ustanove koje su se razvile iz ranijih djelatnosti Zemaljskog muzeja – Galerija slika Zemaljskog muzeja”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 396–401.5. Sarić, Miloje (1989) <i>Opšti principi naučnog rada</i>. Beograd.6. Šamić, Midhat (1990) <i>Kako nastaje naučno djelo – uvođenje u metodologiju i tehniku naučno-istraživačkog rada. Opšti pristup</i>. Sarajevo.7. Odabrani članci iz časopisa <i>Naše starine</i>. Sarajevo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Slikarstvo na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 421
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamkog”, posebnog „osmanskog” i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se zidno (fresko) i ikoničko slikarstvo i minijature, te mudželitski radovi.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Bosne i Hercegovine. 1988.2. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.3. Grupa autora. (1983) <i>Minijatura</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.4. Kajmaković, Z. (1971) <i>Zidno slikarstvo u Bosni i Hercegovini</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.5. Rakić, Svetlana (1988) <i>Ikone Bosne i Hercegovine (16 – 19. vek)</i>. Beograd: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.6. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.7. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka8. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije”. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thame and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Urbani kontinuiteti i diskontinuiteti u Bosni i Hercegovini od I do XVI stoljeća, FIL HUM 451
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminar i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar (zimski)
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razvoja naselja urbanog tipa na području današnje Bosne i Hercegovine u protohistorijskom razdoblju i njegovom prijelazu u antiku, u vrijeme antike, te tokom srednjeg vijeka. Usporedni cilj izučavanja predmeta predstavlja i izučavanje susreta bosanskog srednjovjekovnog naseobinskog sistema s nadolazećim osmanskodobnim urbanim sistemom.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se antički urbanizam, pojava i razvoj refugija, te fortifikacijskih objekata od kasne antike do kasnog srednjeg vijeka. Prati se razvoj antičkih naselja tipa <i>Castellum</i> , <i>Oppidum</i> , <i>Municipium</i> , <i>Collonia</i> , <i>Canabae</i> , <i>Mansiones</i> i <i>Mutationes</i> , te refugijalnih naselja (<i>refugium</i>). Poseban naglasak stavlja se na izučavanje razvoja naselja urbanih odlika od ranog do kasnog srednjeg vijeka, tj. od gradova kao fortifikacijskih, rezidencijalnih i adiministrativnih objekata i središta do naselja urbanih odlika. U navedenom kontekstu proučava se razvoj naselja tipa <i>trg</i> , <i>podgrađe</i> , <i>varoš</i> i <i>grad-varoš</i> , odnosno razvoj naselja od predurbane, preko protourbane i rane urbane do pune urbane faze razvoja naselja. Posebna pažnja posvećuje se izučavanju sadržaja, funkcija, struktura, topografije, tipologije i terminologije antičkih i srednjovjekovnih naselja, te njihovom prostornom rasporedu i gospodarskom razvoju. Značajna pažnja posvećuje se izučavanju društvenih struktura i društvenih odnosa u navedenim naseljima. U završnom dijelu predavanja izučava se susret bosanskog kasnog srednjovjekovnog urbanog sistema s nadolazećim osmanskodobnim urbanim sistemom temeljenim na tradiciji islamskog povijesnog grada. Posebna pažnja posvećuje se izučavanju naseobinskih, posebno urbanih, kontinuiteta i diskontinuiteta. U toku predavanja značajna pažnja posvećuje se izučavanju autohtonih tradicija starijih historijskih razdoblja od prahistorije (protohistorije), preko antike i srednjeg vijeka i prežicima tih tradicija unutar mlađih historijskih razdoblja.
Preduvjeti za upis predmeta položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Anđelić, Pavao (1963) „Trgovište, varoš i grad u srednjovjekovnoj Bosni (Prilog tipologiji naselja)”. U: <i>Glasnik Zemaljskog muzeja</i>. N. S. (A) 18. Sarajevo. Str. 179–194.2. Bojanovski, Ivo (1988) <i>Bosna i Hercegovina u antičko doba</i>. Djela ANUBiH. Knj. LXVI, CBI knj. 6. Sarajevo.3. Bojanovski, Ivo (1988) „Doba Rimskog carstva (principat)”. U: <i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>. Tom 1. Sarajevo. Str. 29–35.4. Bubljin, Mehmed (1999) <i>Gradovi Bosne i Hercegovine. Milenijum razvoja i godine urbicida – The cities of Bosnia and Herzegovina. A Millenium of Developoment and the Years of Urbicide</i>. [dvojezično bosansko-englesko izdanje]. Sarajevo.5. Kojić, Branislav. (1976) <i>Stari balkanski gradovi, varoši i varošice</i>. Beograd: Institut za arhitekturu i urbanizam.6. Kovačević-Kojić, Desanka (1978) <i>Gradska naselja srednjovjekovne bosanske države</i>. Sarajevo.7. Mušeta- Aščerić, Vesna (2005) <i>Sarajevo i njegova okolina u XV stoljeću. Između Istoka i Zapada</i>. Sarajevo.8. Pašalić, Esad (1960) <i>Antička naselja i komunikacije u Bosni i Hercegovini</i>. Sarajevo.9. Paškvalin, Veljko (1988) „Doba kasne antike”. U: <i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>. Tom 1. Sarajevo. Str. 36–40.10. <i>Urbano biće Bosne</i> (zbornik radova). Sarajevo: Institut za istoriju i Međunarodni centar za mir. 1995.11. Zaninović, M. (1986) „Od gradine do castruma na području Delmata”. U: <i>Materijali</i>. 22. Novi Sad. Str. 163–169.12. Vego, Marko (1957) <i>Naselja bosanske srednjovjekovne države</i>. Sarajevo.
Dodatna i preporučena literatura:

1. Basler, Đuro (1972) *Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo.
2. Basler, Đuro (1984) „Kasnoantičko doba”. U: *Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast*. 2. izdanje. Sarajevo. Str. 309–373.
3. Benac, A. (1985) „Utvrđena ilirska naselja (I). Delmatske gradine na Duvanjskom polju, Buškom blatu, Livanjskom i Glamočkom polju”. Djela ANUBiH. Knj LX, CBI knj. 4. Sarajevo.
4. Čović, Borivoje (1976) *Od Butmira do Ilira*. Sarajevo.
5. Kreševljaković, Hamdija (1953) „Stari bosanski gradovi”. U: *Naše starine*. 1. Sarajevo. Str. 7–44.
6. Kreševljaković, Hamdija (1954) „Stari hercegovački gradovi”. U: *Naše starine*. 2. Sarajevo. Str. 9–21.
7. Mušeta- Aščerić, Vesna (1997) „Srednjevjekovna naselja na mjestu današnjeg Sarajeva” U: *Prilozi historiji Sarajeva*. Radovi sa znanstvenog simpozija „Pola milenija Sarajeva” održanog od 19. do 21. marta 1993. g. u Sarajevu. Sarajevo: Institut za istoriju i Orijentalni institut. Str. 35–45.
8. Stipčević, Aleksandar (1974) *Iliri. Povijest, život, kultura*. Zagreb.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Historijske avangarde i neoavangarde, FIL HUM 411
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Kroz kolegij <i>Historijske avangarde i neoavangarde</i> studenti stiču znanja o pojmu avangarda, odnosno o okvirima koje ovaj termin uspostavlja za diskusiju umjetničkih pokreta, inovacija i manifestacija kako u umjetnosti, tako i u fotografiji, filmu, videoumjetnosti, performansu i arhitekturi. Studenti će se prvo upoznati s protagonistima, djelima, međusobnim vezama i društvenim kontekstom avangardnih pokreta prve polovice dvadesetog stoljeća da bi kasnije razumjeli pojam neoavangarde, odnosno manifestacije historijskih avangardi na umjetnost 1950-ih i 1960-ih godina. Cilj rada na seminarima je sticanje sposobnosti kritičke analize najznačajnijih teorijskih tekstova o avangardi, kao i tekstova protagonista avangardnih pokreta, njihovih teorijskih eksplikacija, deklaracija, manifesta i programskih načela, koji su relevantni za razumijevanje avangardnih nastojanja.
Sadržaj predmeta: Kolegij se bavi pojmom i manifestacijom avangarde i neoavangarde u slikarstvu, skulpturi, grafici, arhitekturi, filmu, videoartu, performansu i fotografiji od sredine prve decenije dvadesetog stoljeća do kraja 1960-ih. Predavanja obuhvataju umjetničke pokrete kao što su: kubizam, kubo-futurizam, futurizam, suprematizam, konstruktivizam, dadaizam, nadrealizam, ekspresionizam, De Stijl i Bauhaus arhitekturu, situacionističku internacionalu, Fluxus, Gutai, minimalizam, konceptualnu umjetnost, pop art, bečki akcionizam.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bürger, Peter. <i>Theory of the Avant-Garde</i>. U <i>Art of the Twentieth Century. A Reader</i>. Yale University Press, 2003., 56-622. Buchloh, Benjamin (2001) <i>Neoavantgarde and Culture Industry</i>. MIT Press.3. Krauss, Rosalind. <i>Avant-Garde and Other Modernist Myths</i>. MIT Press.4. Micheli, Mario de (1990) <i>Umjetničke avangarde 20. stoljeća</i>. Zagreb.5. Zbornik teorijskih tekstova, deklaracija, manifesta.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Greenberg, Clement. „<i>Avant-garde and Kitsch</i>“. U <i>Art in Theory 1900-1990</i>, Blackwell, Oxford, 1997., str. 529-5412. Benjamin, Walter. „<i>Umjetničko djelo u doba tehničke reprodukcije</i>“. U: <i>Estetički ogledi</i>, Zagreb, Školska knjiga, str. 125-151.3. Poggioli, Renato (1975) <i>Teorija avangardne umetnosti</i>. Beograd: Nolit.4. Taylor, Brendon (1955) <i>Avant-Garde and After: Rethinking Art Now</i> New York: Prentice Hall.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Savremene teorije umjetnosti i interpretacija djela, FIL HUM 541
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata sa savremenom teorijom umjetnosti, koja već sadrži predznanje iz psihoanalize, društvenih nauka i estetike. Cilj je predmeta omogućiti studentima da slobodno i kreativno upotrebljavaju naučenu terminologiju iz prethodnih predmeta.
Sadržaj predmeta: Prvi dio kursa posvećen je različitoj interpretaciji slike kod Haideggera, Shapira i Derride, naime: šta je istina u slici Vincenta van Gogha <i>Stare cipele sa pertlama</i> i kako su je ovi autori interpretirali. U okviru kursa postavila bi se i neka pitanja o samoj percepciji, naime, da li je 'naša' percepcija konstrukt kulturoloških praksi? I da li je govor o univerzalnoj formi percepcije, koja je prisutna u 'ljudskoj prirodi', samo invencija zapadnoevropskog etnocentrizma ili je ona univerzalna mogućnost koja se realizira na različite načine u različitim kulturološkim kontekstima? Na kursu će se postaviti pitanje na koji je način sam diskurs o prevazilaženje okvira slike i gubljenju centra u slici povezan s diskursom o decentraliziranom „ja”, s diskursom prevazilaženja subjekta, te kakav je odnos između slike i riječi. Pitanja o kolonijalizmu i feminizmu koja su bila postavljena na prijašnjem kursu biti će dopunjena novom literaturom.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz IX semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Derrida, Jacques (1988) <i>Istina u slikarstvu</i>. Sarajevo: Svjetlost.2. Heidegger, Martin (1959) <i>Izvor umjetničkog djela</i>. Zagreb: Mladost.3. <i>Slika i riječ</i> (priredila Sonja Briski Uzelac). Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2005.4. <i>The Art of Art History</i> (edited by Donald Preziosi). Oxford – New York: Oxford University Press, 1998.5. <i>Umjetničko djelo kao društvena činjenica</i> (priredila Ljiljana Kolešnik). Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2005.6. Izabrani eseji od Rosalind E. Krauss, Hal Foster, Benjamin Buchloh, Craiga Owensa...
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Kritički termini istorije umetnosti</i> (priredili: R. Nelson i R. Shift). Novi Sad: Svetovi, 2004.2. <i>Plastički znak</i> (priredili: N. Mišević i M. Zinaić). Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1981.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Kiparstvo i <i>Artes minores</i> na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 520
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamskog“, posebnog „osmanskog“ i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se kiparstvo, drvorezbarstvo, metaloprerađivački radovi, kujundžijski radovi – zlatarstvo, ćilimi i vez.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">2. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Bosne i Hercegovine. 1988.3. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.4. Grupa autora. (1983) <i>Minijatura</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije“. Beograd, Zagreb, Mostar.5. Rakić, Svetlana (1988) <i>Ikone Bosne i Hercegovine (16 – 19. vek)</i>. Beograd: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.6. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije“. Beograd, Zagreb, Mostar.7. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka.8. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije“. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thame and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.9. Odabrani članci iz časopisa <i>Naše starine</i>. Sarajevo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Postobjektna umjetnost od 1960-ih do danas, FIL HUM 510
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj je kolegija upoznavanje studenata s terminom „postobjektna” umjetnost kao i njemu srodnih varijanti, kakve su „dematerijalizacija umjetničkog objekta” Lucy Lippard ili „reaktivna umjetnost” Josepha Kosutha – da bi se razumjele umjetničke pojave koje su zasnovane na korištenju vanumjetničkih sredstava i materijala, što je iniciralo događaje i situacije u kojima je vremenski i prostorni status umjetničkog djela temeljno transformiran. Kroz predavanja, seminare i vježbe studenti će ovladati „novim” umjetničkim medijima (instalacija, video, performans, elektronski mediji) kao i umjetničkim pravcima i protagonistima – antiformalne umjetnosti, siromašne umjetnosti, procesualne umjetnosti, body arta, performansa, konceptualne umjetnosti, i recentnijim umjetničkim pojavama: relacijske umjetnosti, pitanjima identiteta ili političke uloge umjetnosti u društvu (npr. <i>community based art</i>).
Sadržaj predmeta: Ovaj kolegij se fokusira na fenomen pojave „novih” medija u savremenoj umjetnosti, koji su redefinirali status i ulogu umjetničkog objekta, umjetnika i posmatrača. Bavit će se pitanjima: na koji je način društveno-ekonomski i tehnički razvoj utjecao na promjenu umjetničke prakse od 1960-ih do danas, kao i na redefinicije „medija”; kako otvorene i heterogene umjetničke tendencije proizvode „novog” posmatrača; kako se takva umjetnost pozicionira u odnosu na širi kontekst politike i masovnih medija; na koji način globalizacija utiče na politiku produkcije, postavke, „konzumacije” umjetnosti... Kurs ispituje postobjektnu umjetnost u odnosu na tri šira polja umjetničke prakse: instalaciju, performans, body art i elektronske medije (film, video) u kompleksnom društveno-historijskom, političkom kontekstu.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bishop, Claire (2005) <i>Installation Art: A Critical History</i>. New York: Routledge.2. Goldberg, RoseLee. (2004) <i>Live Art: Performance Since 1960</i>. New York: Thames and Hudson.3. Lippard, Lucy (1973) <i>Six Years: The Dematerialization of Art Object from 1966 to 1972</i>. London: Studio Vista.4. Rush, Michael (2007) <i>Video Art</i>. New York: Thames & Hudson.5. Zbirka tekstova (W. Benjamin, M. Fried, C. Greenberg, A.Kaprow, R. Krauss, R.Smithson, B.Brecht, Coco Fusco, Andrea Fraser, Laura Mulvey, Hal Foster...)
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bourriaud, Nicolas (1998) <i>Relational Aesthetics</i>. Les Presses du Réel, Dijon2. Reiss, Julie H. (2001) <i>From Margin to Center: The Spaces of Installation Art</i>. Cambridge, MA & London: The MIT Press.3. Wallis, Brian (ur.) (1984) <i>Art After Modernism: Rethinking Representation</i>. New York: Museum of Contemporary Art.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Muzejska teorija i praksa, FIL HUM 540
Semestar, broj sati i broj bodova: X semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je kolegija upoznati studente sa specifičnim funkcijama muzejske djelatnosti, od izlagačke, edukativne, konzervatorske, do menadžmenta muzejskih kolekcija (obrađa, katalogizacija, deponovanje, pakovanje, izvoz umjetničkih djela), odnosa s javnošću i marketinga u muzeju. Teorijski pristup muzejskoj praksi bit će upotpunjen konkretnim praktičnim iskustvom (vježbama) u saradnji sa sarajevskim muzejima. Kolegij će se baviti muzejskom problematikom u svijetu danas da bi se kasnije moglo kritički i analitički pristupiti problemu muzeja kod nas.
Sadržaj predmeta: Kolegij se prvo fokusira na specifičnosti „unutrašnje“ muzejske djelatnosti, koja je konkretno vezana za izlaganje, menadžment i zaštitu artefakata muzejskih kolekcija da bi se kasnije usredotočio na odnos muzeja i zajednice, tj. publike. Bavit će se pitanjima na koji način muzej preuzima odgovornost javne istraživačke, izlagačke i edukativne ustanove. Poseban akcent stavit će se na edukativnu funkciju muzeja, na koji način muzej treba upotpuniti formalnu edukaciju u školama i kako on učestvuje u procesu permanentnog obrazovanja odraslih, adolescenata, ljudi sa invaliditetom, i to kroz konkretne programske pristupe, načine postavke i interpretacije muzejskih kolekcija. Muzej će se posmatrati u kompleksnom društveno-historijskom i kulturnom okviru da bi se kontekstualizirali problemi muzejskog menadžmenta i marketinga kod nas.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Art and Its Publics.</i> McClellan, Andrew. (ur.), Malden, Ma: Blackwell Pub. Co 2003.2. Belcher, Michael (1991) <i>Exhibitions in Museums.</i> Washington DC: Smithsonian Institutions Press.3. Falk, John, Dierking, Lynn (1992) <i>The Museum Experience.</i> Washington D.C.: Whalesback Books.4. Hein, George (2000) <i>Museum in Transition: A Philosophical Perspective</i> Washington, London: Smithsonian Institution Press.5. McClellan, Andrew (2007) <i>The Art Museum: From Boulée to Bilbao.</i> Berkley, CA, London: University of California Press.6. <i>The Educational Role of the Museum.</i> Hooper-Greenhil, Eilean, (ed). London, New York: Routledge, 2001.7. Zbirka tekstova koja uključuje i radove o muzejskoj problematici kod nas.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">2. Grinder, Alison, McCoy, Sue (1985) <i>The Good Guide: A Sourcebook for Interpreters, Docents, and Tour Guides.</i> Scottsdale, Arizona: Ironwood Press.3. Hein, George (1998) <i>Learning in the Museum.</i> London, New York: Routledge.4. Weil, Stephen (2002) <i>Making Museums Matter.</i> Washington and London: Smithsonian Institution Press.

Naziv predmeta i šifra: Likovna umjetnost na tlu BiH od 1878. do 1918. godine, FIL HUM 521
Semestar (semestri) i broj bodova: X semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja austrougarske vlasti od 1878. do 1918. godine na području današnje Bosne i Hercegovine i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemljama (ostale zemlje Austro-Ugarske monarhije) iz kojih dolaze brojni utjecaji. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, u likovnosti i estetici nosi područje Bosne i Hercegovine. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne kulturne, likovne i estetske polaritete unutar Bosne i Hercegovine. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa i njihova uporedba s onim stranim (importiranim).
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučava se susret osmanskodobnog urbanizma sa srednjoevropskim urbanim koncepcijama, fortifikacijski i inženjerski objekti, objekti javne i privatne arhitekture, sakralni objekti, te komunalni objekti, <i>ars sacra</i> / zidno (fresko) i ikoničko slikarstvo, građansko slikarstvo i kiparstvo, te začeci grafičkog dizajna.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz IX semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bublin, Mehmed (1999) <i>Gradovi Bosne i Hercegovine. Milenijum razvoja i godine urbicida – The cities of Bosnia and Herzegovina. A Millenium of Developoment and teh Years of Urbicide</i>. [dvojezično bosansko-englesko izdanje]. Sarajevo. 2. Grupa autora. (1978) <i>Umjetnost BiH 1984-1923</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Umjetnička galerija BiH. 3. Krzović, Ibrahim (1987) <i>Arhitektura Bosne i Hercegovine 1878- 1918</i>. Sarajevo: Katalog UGBiH. 4. Krzović, Ibrahim (2000) „Ilidža između Sarajeva i Beča”. Monografija <i>Ilidža</i>. Ilidža. Str. 329–365. 5. Krzović, Ibrahim (2004) <i>Arhitektura secesije u BiH</i>. Edicija „Kulturno naslijeđe”. Sarajevo. 6. Kurto Nedžad (1998) <i>Arhitektura BiH – razvoj bosanskog stila</i>. Edicija „Kulturno naslijeđe”. Sarajevo. 7. Mladenović, Ljubica (1984) <i>Građansko slikarstvo u Bosni i Hercegovini</i>. Sarajevo. 8. Spasojević, Borislav (1999) <i>Arhitektura stambenih palata austrou-ugarskog perioda Sarajeva</i>. Sarajevo: Rabic. <p>Katalozi izložbi pojedinih bosanskih i hercegovačkih umjetnika. Katalozi retrospektivnih izložbi pojedinih bosanskih i hercegovačkih umjetnika. Monografije pojedinih bosanskih i hercegovačkih umjetnika.</p>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Sociologija kulture i umjetnosti, FIL HUM 440
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je predmeta da se uspostavi interdisciplinarni, kontekstualni pristup modernim sociološkim i umjetničkim problemima. Kada se studenti budu upoznavali s tradicionalnom i modernom zajednicom, zatvorenim i otvorenim društvom, totalitarnom zajednicom i 'tečnom' zajednicom, ujedno će se razmatrati na koji su način ti socijalni antagonizmi, konflikti prisutni u strukturama i značenjima umjetničkog djela.
Sadržaj predmeta: Jedna od tema kursa je na koji način sama umjetnost reaguje na savremene socijalne probleme. S obzirom na to da u savremenom svijetu moderne komunikacije, obilježenoj moći i ubjedljivošću virtualne slike, o kojoj govori Paul Virilio, umjetnost ne imitira život, već više život simulira umjetnost (J. Baudrillard), onda se postavlja pitanje na koji način umjetnost proizvodi socijalnu realnost? I kako kroz umjetničku imaginaciju da prepoznamo nevidljive mehanizme stvarnosti? Kolegij se bavi i konceptom Deleuzeovog nomadskog stvaralačkog subjekta i njegove veze sa 'smrću autora', o kojem govori Foucault, kao i pitanjem tijela (u totalitarnoj estetici, u strukturama biomoći – Michelle Foucault i Giorgio Agamben; o tijelu u kome je izbrisana granica između javnog i privatnog). Na kursu će se otvoriti pitanja o decentraliziranom subjektu; o problemu granice u okviru globalizacijske moći; o razlici između civilizacije i kulture; o etnocentričnom odnosu između 'nas i njih'; o odnosu moderne i postmoderne...
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Agamben, Giorgio (2006) <i>Homo sacer</i>. Zagreb: Multimedijalni institut.2. Baudrillard, Jean (2001) <i>Simulacija i zbilja</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.3. Bourdieu, Pierre (2003) <i>Pravila umjetnosti</i>. Novi Sad: Svetovi.4. Eagleton, Terry (2002) <i>Ideja kulture</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.5. Foucault, Michel (2002) <i>Nadzirati i kažnjavati</i>. Novi Sad: Izdavačka knjižarnica.6. Geertz, Clifford (1998) <i>Tumačenje kultura</i>. Beograd: XX vek.7. Deleuze, Gilles & Guatta, Felix (1991) <i>Anti-edip</i>. Novi Sad: Izdavačka knjižarnica.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Argan, Giulio Carlo (1982) <i>Studije o modernoj umjetnosti</i>. Beograd: Nolit.2. Dorfles, Gillo (1991) <i>Pohvala disharmoniji</i>. Novi Sad: Svetovi.3. Francastel, Pierre (1974) <i>Studije iz sociologije umjetnosti</i>. Beograd: Nolit.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Izvori moderne umjetnosti, FIL HUM 410
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovoga kolegija jeste osposobiti studenta da razumije pojavu i razvoj moderne umjetnosti u njenom društveno-historijskom i kulturnom kontekstu. Studenti će se upoznati s najznačajnijim karakteristikama umjetnosti (od sredine 19. do kraja prve decenije 20. stoljeća) koje su dovele do pojave moderniteta i modernizma u Evropi. Kroz rad na seminarima, studenti se upoznaju s najznačajnijim teorijskim tekstovima koji utvrđuju i dopunjuju materiju koja se obrađuje na predavanjima.
Sadržaj predmeta: Kretanja u likovnim umjetnostima: od realizma, preko impresionizma, postimpresionizma, fovizma, ekspresionizma, kubizma do konstruktivizma. Kolegij se bavi i pojavom moderne arhitekture u Evropi i Sjedinjenim Američkim Državama. Također, obuhvaćena je pojava i razvoj fotografije, kao i veze fotografije i slikarstva. U toku semestra planirana je i posjeta zbirka muzeja i galerija.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bretell, Richard (1999) <i>Modern Art 1851-1929</i>. Oxford, New York: Oxford University Press.2. <i>Modernity and Modernism: French Painting in the Nineteenth Century</i>. Francisc Frascina (ur.) New Haven: Yale University Press, in association with the Open University, 1993.3. Pevsner, Nikolaus (1990) <i>Pioniri modernog oblikovanja</i>. Zagreb: GZH.4. <i>Primitivism, cubism, abstraction: the early twentieth century</i>. Charles Harrison, Francis Frascina, Gill Perry (ur.) New Haven [Conn.]: Yale University Press, in association with the Open University, London, 1993.5. Reed, Herbert (1964) <i>A Concise History of Modern Sculpture</i>. New York: Frederic Praeger.6. <i>Zbirka teorijskih tekstova</i>.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Baudelaire, Charles (1950) „Le Peintre de la vie moderne”. U: <i>Oeuvres complètes de Baudelaire</i>. Paris.2. Butler, Christopher (1994) <i>Early Modernism: Literature, Music and Painting in Europe 1900–1916</i>. Oxford: Clarendon Press.3. Clark, Thomas Justin. (1984) <i>The Painting of Modern Life</i>. Princeton: Princeton University Press.4. Krauss, Rosalind (1988) <i>Passages in Modern Sculpture</i> (poglavlja I, II, III). Cambridge, MA, London, UK: The MIT Press.5. Schapiro, Mayer (1996) <i>Modern Art 19th and 20th Centuries</i>. New York: George Brazillier.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Uvod u filmologiju, FIL HUM 450
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminar, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj je predmeta da se studenti upoznaju s razvojem filmske umjetnosti, s različitim filmskim žanrovima, kao i s razvojem filmske tehnike. Unutar kursa predviđene su i projekcije i analize filmova.
Sadržaj predmeta: Za vrijeme kursa postavljala bi se pitanja o vezi filmske umjetnosti sa drugim umjetnostima: kakve su razlike i sličnosti između književnosti, likovne umjetnosti i filmske umjetnosti. Analiziralo bi se značenje vremena i prostora unutar filmskog jezika: montaže i dubinskoga kadra, te na koji način funkcioniraju kategorije Gillesa Deleuzea: slika – vrijeme, slika – prostor. Obrađivale bi se tematske cjeline, kao naprimjer: odnos filmske slike i grada; naime, grad, kao urbani fragmentarni prostor, već po svom dinamičnom načinu života, sadrži elemente filmske montaže. Dakle, savremeni čovjek, radi sistematiziranja gradske haotičnosti, nesvjesno koristi filmsku montažu u svojoj percepciji. A fotografska i filmska slika, osim što su mutirale sam način gledanja i opažanja vremena i prostora kod savremenog čovjeka, stvorile su i novi odnos spram ljudskog tijela. Naime, filmska i fotografska kamera mogu funkcionisati kao nastavak tijela, kao tijelo samo, ili kao Deleuzeovo „tijelo bez organa“, koje je u stalnom „nastajanju“.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Ajzenštajn, Sergej (1979) <i>Montaža atrakcije</i>. Beograd: Nolit.2. Bazin, Andre (1966) <i>Šta je film</i>. Beograd: Institut za film.3. Deleuze, Gilles (2000) <i>Slike-pokret</i>. Novi Sad: Književna zajednica Zorana Stojanovića.4. <i>Film Theory and Criticism</i> (priredili: Gerald Mast and Marshall Cohen). Oxford: Oxford University Press, 1979.5. Omon, Žak, Mišel Mari (Jacques Aumont, Michel Marie) (2007) <i>Analiza filmova</i>. Beograd: Clio.6. Stojanović, Duško, Nevena Daković (2001–2002). <i>Leksikon filmskih teoretičara</i>. Beograd.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Musabegović, Sadudin (2007) <i>Film kao vremenski oblik</i>. Sarajevo: Armis print.2. Michelson, Annette (2003) <i>Filozofska igračka</i>. Beograd: B92.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Arhitektura i urbanizam na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 420
Semestar, broj sati i broj bodova: VII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamskog“, posebnog „osmanskog“ i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se osmanskodobni urbanizam, fortifikacijski objekti, javni i privatni objekti u arhitekturi, objekti institucije vakufa, sakralni objekti, te komunalni objekti.
Preduvjeti za upis predmeta: završen I ciklus dodiplomskog studija
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Bosne i Hercegovine. 1988.2. Bublin, Mehmed (1999) <i>Gradovi Bosne i Hercegovine. Milenijum razvoja i godine urbicida – The cities of Bosnia and Herzegovina. A Millenium of Development and teh Years of Urbicide</i>. [dvojezično bosansko-englesko izdanje]. Sarajevo.3. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.4. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije“. Beograd, Zagreb, Mostar.5. Redžić, Husref (1983) <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>. Sarajevo: Veselin Masleša.6. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka.7. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije“. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thame and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Metodologija naučnog rada u historiji umjetnosti, FIL HUM 430
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim oblicima i principima stručnog i naučnog rada u području historije umjetnosti, te s razvojem i dosezima historije umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Cilj izučavanja predmeta predstavlja i upoznavanje s razvojem institucija i oblika i metodologije rada, te doprinosu pojedinih istraživača u području historije umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Poseban cilj predstavlja razvijanje etike u stručnom i naučnom radu.
Sadržaj predmeta: Naučno mišljenje, spoznajni procesi i institucije u historiji umjetnosti: predmeti i područja istraživanja, problemi u istraživanju, problemi u prezentaciji, problemi u objavljivanju, zaštiti i tretiranju historijsko-umjetničkog naslijeđa. Konteksti istraživanja u historiji umjetnosti. Izvori za istraživanja u historiji umjetnosti. Tok i metodologija istraživanja u historiji umjetnosti. Priprema pisane forme istraživanja za objavljivanje u području historije umjetnosti.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Basler, Đuro (1988) „Ustanove koje su se razvile iz ranijih djelatnosti Zemaljskog muzeja – Rad Zemaljskog muzeja na zaštiti spomenika kulture i prirode”. <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 386–390.2. Grupa autora. (1988) „Naučna djelatnost Zemaljskog muzeja 1888-1898. godine – Arheologija”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 73–136.3. Grupa autora. (1988) „Naučna djelatnost Zemaljskog muzeja 1888-1898. godine – Etnologija”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 137–177.4. Palavestra, Vlajko (1988) „Ustanove koje su se razvile iz ranijih djelatnosti Zemaljskog muzeja – Galerija slika Zemaljskog muzeja”. U: <i>Spomenica stogodišnjice rada Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine 1888-1988</i>. Sarajevo. Str. 396–401.5. Sarić, Miloje (1989) <i>Opći principi naučnog rada</i>. Beograd.6. Šamić, Midhat (1990) <i>Kako nastaje naučno djelo – uvođenje u metodologiju i tehniku naučno-istraživačkog rada. Opšti pristup</i>. Sarajevo.7. Odabrani članci iz časopisa <i>Naše starine</i>. Sarajevo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Historijske avangarde i neoavangarde, FIL HUM 411
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Kroz kolegij <i>Historijske avangarde i neoavangarde</i> studenti stiču znanja o pojmu avangarda, odnosno o okvirima koje ovaj termin uspostavlja za diskusiju umjetničkih pokreta, inovacija i manifestacija kako u umjetnosti, tako i u fotografiji, filmu, videoumjetnosti, performansu i arhitekturi. Studenti će se prvo upoznati s protagonistima, djelima, međusobnim vezama i društvenim kontekstom avangardnih pokreta prve polovice dvadesetog stoljeća da bi kasnije razumjeli pojam neoavangarde, odnosno manifestacije historijskih avangardi na umjetnost 1950-ih i 1960-ih godina. Cilj rada na seminarima je sticanje sposobnosti kritičke analize najznačajnijih teorijskih tekstova o avangardi, kao i tekstova protagonista avangardnih pokreta, njihovih teorijskih eksplicacija, deklaracija, manifesta i programskih načela, koji su relevantni za razumijevanje avangardnih nastojanja.
Sadržaj predmeta: Kolegij se bavi pojmom i manifestacijom avangarde i neoavangarde u slikarstvu, skulpturi, grafici, arhitekturi, filmu, videoartu, performansu i fotografiji od sredine prve decenije dvadesetog stoljeća do kraja 1960-ih. Predavanja obuhvataju umjetničke pokrete kao što su: kubizam, kubo-futurizam, futurizam, suprematizam, konstruktivizam, dadaizam, nadrealizam, ekspresionizam, De Stijl i Bauhaus arhitekturu, situacionističku internacionalu, Fluxus, Gutai, minimalizam, konceptualnu umjetnost, pop art, bečki akcionizam.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bürger, Peter. <i>Theory of the Avant-Garde</i>. U <i>Art of the Twentieth Century. A Reader</i>. Yale University Press, 2003., 56-622. Buchloh, Benjamin (2001) <i>Neoavantgarde and Culture Industry</i>. MIT Press.3. Krauss, Rosalind. <i>Avant-Garde and Other Modernist Myths</i>. MIT Press.4. Micheli, Mario de (1990) <i>Umjetničke avangarde 20. stoljeća</i>. Zagreb.5. Zbornik teorijskih tekstova, deklaracija, manifesta.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Greenberg, Clement. „<i>Avant-garde and Kitsch</i>“. U <i>Art in Theory 1900-1990</i>, Blackwell, Oxford, 1997., str. 529-541.2. Benjamin, Walter. „<i>Umjetničko djelo u doba tehničke reprodukcije</i>“. U: <i>Estetički ogledi</i>, Zagreb, Školska knjiga, str. 125-1513. Poggioli, Renato (1975) <i>Teorija avangardne umjetnosti</i>. Beograd: Nolit.3. Taylor, Brendon (1955) <i>Avant-Garde and After: Rethinking Art Now</i> New York: Prentice Hall.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Urbani kontinuiteti i diskontinuiteti u Bosni i Hercegovini od I do XVI stoljeća, FIL HUM 451
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja i 1 sat seminara; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar (zimski)
Tip kolegija: predavanja, seminar
Status predmeta: izborni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razvoja naselja urbanog tipa na području današnje Bosne i Hercegovine u protohistorijskom razdoblju i njegovom prijelazu u antiku, u vrijeme antike, te tokom srednjeg vijeka. Usporedni cilj izučavanja predmeta predstavlja i izučavanje susreta bosanskog srednjovjekovnog naseobinskog sistema s nadolazećim osmanskodobnim urbanim sistemom.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se antički urbanizam, pojava i razvoj refugija, te fortifikacijskih objekata od kasne antike do kasnog srednjeg vijeka. Prati se razvoj antičkih naselja tipa <i>Castellum</i> , <i>Oppidum</i> , <i>Municipium</i> , <i>Collonia</i> , <i>Canabae</i> , <i>Mansiones</i> i <i>Mutationes</i> , te refugijalnih naselja (<i>refugium</i>). Poseban naglasak stavlja se na izučavanje razvoja naselja urbanih odlika od ranog do kasnog srednjeg vijeka, tj. od gradova kao fortifikacijskih, rezidencijalnih i adiministrativnih objekata i središta do naselja urbanih odlika. U navedenom kontekstu proučava se razvoj naselja tipa <i>trg</i> , <i>podgrađe</i> , <i>varoš</i> i <i>grad-varoš</i> , odnosno razvoj naselja od predurbane, preko protourbane i rane urbane do pune urbane faze razvoja naselja. Posebna pažnja posvećuje se izučavanju sadržaja, funkcija, struktura, topografije, tipologije i terminologije antičkih i srednjovjekovnih naselja, te njihovom prostornom rasporedu i gospodarskom razvoju. Značajna pažnja posvećuje se izučavanju društvenih struktura i društvenih odnosa u navedenim naseljima. U završnom dijelu predavanja izučava se susret bosanskog kasnog srednjovjekovnog urbanog sistema s nadolazećim osmanskodobnim urbanim sistemom temeljenim na tradiciji islamskog povijesnog grada. Posebna pažnja posvećuje se izučavanju naseobinskih, posebno urbanih, kontinuiteta i diskontinuiteta. U toku predavanja značajna pažnja posvećuje se izučavanju autohtonih tradicija starijih historijskih razdoblja od prahistorije (protohistorije), preko antike i srednjeg vijeka i prežicima tih tradicija unutar mlađih historijskih razdoblja.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusemestralni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Anđelić, Pavao (1963) „Trgovište, varoš i grad u srednjovjekovnoj Bosni (Prilog tipologiji naselja)”. U: <i>Glasnik Zemaljskog muzeja</i>. N. S. (A) 18. Sarajevo. Str. 179–194.2. Bojanovski, Ivo (1988) <i>Bosna i Hercegovina u antičko doba</i>. Djela ANUBiH. Knj. LXVI, CBI knj. 6. Sarajevo.3. Bojanovski, Ivo (1988) „Doba Rimskog carstva (principat)”. U: <i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>. Tom 1. Sarajevo. Str. 29–35.4. Bublin, Mehmed (1999) <i>Gradovi Bosne i Hercegovine. Milenijum razvoja i godine urbicida – The cities of Bosnia and Herzegovina. A Millenium of Developoment and the Years of Urbicide</i>. [dvojezično bosansko-englesko izdanje]. Sarajevo.5. Kojić, Branislav. (1976) <i>Stari balkanski gradovi, varoši i varošice</i>. Beograd: Institut za arhitekturu i urbanizam.6. Kovačević-Kojić, Desanka (1978) <i>Gradska naselja srednjovjekovne bosanske države</i>. Sarajevo.7. Mušeta- Aščerić, Vesna (2005) <i>Sarajevo i njegova okolina u XV stoljeću. Između Istoka i Zapada</i>. Sarajevo.8. Pašalić, Esad (1960) <i>Antička naselja i komunikacije u Bosni i Hercegovini</i>. Sarajevo.9. Paškvalin, Veljko (1988) „Doba kasne antike”. U: <i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>. Tom 1. Sarajevo. Str. 36–40.10. <i>Urbano biće Bosne</i> (zbornik radova). Sarajevo: Institut za istoriju i Međunarodni centar za mir. 1995.11. Zaninović, M. (1986) „Od gradine do castruma na području Delmata”. U: <i>Materijali</i>. 22. Novi Sad. Str. 163–169.12. Vego, Marko (1957) <i>Naselja bosanske srednjovjekovne države</i>. Sarajevo.
Dodatna i preporučena literatura:

1. Basler, Đuro (1972) *Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo.
2. Basler, Đuro (1984) „Kasnoantičko doba”. U: *Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast*. 2. izdanje. Sarajevo. Str. 309–373.
3. Benac, A. (1985) „Utvrđena ilirska naselja (I). Delmatske gradine na Duvanjskom polju, Buškom blatu, Livanjskom i Glamočkom polju”. Djela ANUBiH. Knj LX, CBI knj. 4. Sarajevo.
4. Čović, Borivoje (1976) *Od Butmira do Ilira*. Sarajevo.
5. Kreševljaković, Hamdija (1953) „Stari bosanski gradovi”. U: *Naše starine*. 1. Sarajevo. Str. 7–44.
6. Kreševljaković, Hamdija (1954) „Stari hercegovački gradovi”. U: *Naše starine*. 2. Sarajevo. Str. 9–21.
7. Mušeta- Aščerić, Vesna (1997) „Srednjevjekovna naselja na mjestu današnjeg Sarajeva” U: *Prilozi historiji Sarajeva*. Radovi sa znanstvenog simpozija „Pola milenija Sarajeva” održanog od 19. do 21. marta 1993. g. u Sarajevu. Sarajevo: Institut za istoriju i Orijentalni institut. Str. 35–45.
8. Stipčević, Aleksandar (1974) *Iliri. Povijest, život, kultura*. Zagreb.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Slikarstvo na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 421
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati i zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamkog”, posebnog „osmanskog” i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se zidno (fresko) i ikoničko slikarstvo i minijature, te mudželitski radovi.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII semestra
Način provjere znanja: polusestremalni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa Bosne i Hercegovine. 1988.2. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.3. Grupa autora. (1983) <i>Minijatura</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.4. Kajmaković, Z. (1971) <i>Zidno slikarstvo u Bosni i Hercegovini</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.5. Rakić, Svetlana (1988) <i>Ikone Bosne i Hercegovine (16 – 19. vek)</i>. Beograd: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.6. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije”. Beograd, Zagreb, Mostar.7. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka.8. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije”. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thame and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Muzejska teorija i praksa, FIL HUM 540
Semestar, broj sati i broj bodova: X semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je kolegija upoznati studente sa specifičnim funkcijama muzejske djelatnosti, od izlagačke, edukativne, konzervatorske, do menadžmenta muzejskih kolekcija (obrada, katalogizacija, deponovanje, pakovanje, izvoz umjetničkih djela), odnosa s javnošću i marketinga u muzeju. Teorijski pristup muzejskoj praksi bit će upotpunjen konkretnim praktičnim iskustvom (vježbama) u saradnji sa sarajevskim muzejima. Kolegij će se baviti muzejskom problematikom u svijetu danas da bi se kasnije moglo kritički i analitički pristupiti problemu muzeja kod nas.
Sadržaj predmeta: Kolegij se prvo fokusira na specifičnosti „unutrašnje“ muzejske djelatnosti, koja je konkretno vezana za izlaganje, menadžment i zaštitu artefakata muzejskih kolekcija da bi se kasnije usredotočio na odnos muzeja i zajednice, tj. publike. Bavit će se pitanjima na koji način muzej preuzima odgovornost javne istraživačke, izlagačke i edukativne ustanove. Poseban akcent stavit će se na edukativnu funkciju muzeja, na koji način muzej treba upotpuniti formalnu edukaciju u školama i kako on učestvuje u procesu permanentnog obrazovanja odraslih, adolescenata, ljudi sa invaliditetom, i to kroz konkretne programske pristupe, načine postavke i interpretacije muzejskih kolekcija. Muzej će se posmatrati u kompleksnom društveno-historijskom i kulturnom okviru da bi se kontekstualizirali problemi muzejskog menadžmenta i marketinga kod nas.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Art and Its Publics.</i> McClellan, Andrew. (ur.), Malden, Ma: Blackwell Pub. Co 2003.2. Belcher, Michael (1991) <i>Exhibitions in Museums.</i> Washington DC: Smithsonian Institutions Press.3. Falk, John, Dierking, Lynn (1992) <i>The Museum Experience.</i> Washington D.C.: Whalesback Books.4. Hein, George (2000) <i>Museum in Transition: A Philosophical Perspective</i> Washington, London: Smithsonian Institution Press.5. McClellan, Andrew (2007) <i>The Art Museum: From Boulée to Bilbao.</i> Berkley, CA, London: University of California Press.6. <i>The Educational Role of the Museum.</i> Hooper-Greenhil, Eilean, (ed). London, New York: Routledge, 2001.7. Zbirka tekstova koja uključuje i radove o muzejskoj problematici kod nas.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Grinder, Alison, McCoy, Sue (1985) <i>The Good Guide: A Sourcebook for Interpreters, Docents, and Tour Guides.</i> Scottsdale, Arizona: Ironwood Press.2. Hein, George (1998) <i>Learning in the Museum.</i> London, New York: Routledge.3. Weil, Stephen (2002) <i>Making Museums Matter.</i> Washington and London: Smithsonian Institution Press.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Postobjektna umjetnost od 1960-ih do danas, FIL HUM 510
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminari i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj je kolegija upoznavanje studenata s terminom „postobjektna” umjetnost kao i njemu srodnih varijanti, kakve su „dematerijalizacija umjetničkog objekta” Lucy Lippard ili „reaktivna umjetnost” Josepha Kosutha – da bi se razumjele umjetničke pojave koje su zasnovane na korištenju vanumjetničkih sredstava i materijala, što je iniciralo događaje i situacije u kojima je vremenski i prostorni status umjetničkog djela temeljno transformiran. Kroz predavanja, seminare i vježbe studenti će ovladati „novim” umjetničkim medijima (instalacija, video, performans, elektronski mediji) kao i umjetničkim pravcima i protagonistima – antiformalne umjetnosti, siromašne umjetnosti, procesualne umjetnosti, body arta, performansa, konceptualne umjetnosti, i recentnijim umjetničkim pojavama: relacijske umjetnosti, pitanjima identiteta ili političke uloge umjetnosti u društvu (npr. <i>community based art</i>).
Sadržaj predmeta: Ovaj kolegij se fokusira na fenomen pojave „novih” medija u savremenoj umjetnosti, koji su redefinirali status i ulogu umjetničkog objekta, umjetnika i posmatrača. Bavit će se pitanjima: na koji je način društveno-ekonomski i tehnički razvoj utjecao na promjenu umjetničke prakse od 1960-ih do danas, kao i na redefinicije „medija”; kako otvorene i heterogene umjetničke tendencije proizvode „novog” posmatrača; kako se takva umjetnost pozicionira u odnosu na širi kontekst politike i masovnih medija; na koji način globalizacija utiče na politiku produkcije, postavke, „konzumacije” umjetnosti... Kurs ispituje postobjektnu umjetnost u odnosu na tri šira polja umjetničke prakse: instalaciju, performans, body art i elektronske medije (film, video) u kompleksnom društveno-historijskom, političkom kontekstu.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bishop, Claire (2005) <i>Installation Art: A Critical History</i>. New York: Routledge.2. Goldberg, RoseLee. (2004) <i>Live Art: Performance Since 1960</i>. New York: Thames and Hudson.3. Lippard, Lucy (1973) <i>Six Years: The Dematerialization of Art Object from 1966 to 1972</i>. London: Studio Vista.4. Rush, Michael (2007) <i>Video Art</i>. New York: Thames & Hudson.5. Zbirka tekstova (W. Benjamin, M. Fried, C. Greenberg, A.Kaprow, R. Krauss, R.Smithson, B.Brecht, Coco Fusco, Andrea Fraser, Laura Mulvey, Hal Foster...)
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bourriaud, Nicolas (1998) <i>Relational Aesthetics</i>. Les Presses du Réel, Dijon2. Reiss, Julie H. (2001) <i>From Margin to Center: The Spaces of Installation Art</i>. Cambridge, MA & London: The MIT Press.3. Wallis, Brian (ur.) (1984) <i>Art After Modernism: Rethinking Representation</i>. New York: Museum of Contemporary Art.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Kiparstvo i artes minores na tlu BiH od 15. stoljeća do 1878. godine, FIL HUM 520
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata s osnovnim odlikama razdoblja osmanske vlasti na području današnje Bosne i Hercegovine (tj. na području središnjeg dijela Bosanskog ejaleta) i s njenim manifestacijama u području materijalne kulture, likovnosti i estetike. Navedeni cilj potrebno je ostvariti u kontekstu sagledavanja kompleksnih kontakata sa susjednim zemaljama (ostale provincije Osmanskog carstva, mletačka Dalmacija, Dubrovnik i dr. zemlje) i utjecaja koji iz njih dolaze, te u kontekstu općih utjecaja islamskog Istoka i kršćanskog Zapada. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uočavanju, prepoznavanju i proučavanju posebnosti koju u području društvenih odnosa, likovnosti i estetici nosi područje središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. U navedenom kontekstu potrebno je uočavati, prepoznavati i proučavati zajedničke odlike u području likovnosti i estetike koje povezuju razne polaritete osmanskodobne likovnosti (<i>islamska umjetnost, ars catholica, ars postbizantina i ars iudaica</i>) unutar središnjeg dijela Bosanskog ejaleta. Poseban cilj predstavlja identificiranje autohtonih likovnih sadržaja, formi i estetskih principa. U procesu proučavanja islamske umjetnosti poseban cilj predstavlja određivanje općeg „islamskog“, posebnog „osmanskog“ i autohtonog u umjetnosti islamskog likovnog izraza u Bosni i Hercegovini (u Bosanskom ejaletu) od 15. do 19. st.
Sadržaj predmeta: U okviru predmeta izučavaju se kiparstvo, drvorezbarstvo, metaloprerađivački radovi, kujundžijski radovi – zlatarstvo, ćilimi i vez.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz VII i VIII semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Blago franjevačkih samostana Bosne i Hercegovine</i>. Katalog izložbe. Sarajevo: Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa Bosne i Hercegovine. 1988.2. Grupa autora. (1987) <i>Umjetnost Bosne i Hercegovine</i> (odabrana poglavlja). Sarajevo.3. Rakić, Svetlana (1988) <i>Ikone Bosne i Hercegovine (16 – 19. vek)</i>. Beograd: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.4. Redžić, Husref (1982) <i>Islamska umjetnost</i>. Edicija „Umjetnost na tlu Jugoslavije“. Beograd, Zagreb, Mostar.5. Redžić, Husref (1983) <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>. Sarajevo.6. Ševo, Ljiljana (2002) <i>Pravoslavne crkve i manastiri u Bosni i Hercegovini do 1878. godine</i>. Banja Luka.7. Tihić, Smail (1979) „Islamska umjetnost na tlu Jugoslavije“. U: <i>Svijet Islama. Vjera. Narod. Kultura</i> (urednik Bernard Lewis). Beograd. Str. 305–324. Prijevod djela Bernard Lewis (Ed.) <i>The World of Islam</i>. London – New York: Thame and Hudson, 1976, s dodatkom Smaila Tihića posvećenim islamskoj umjetnosti na tlu Jugoslavije.8. Odabrani članci iz časopisa <i>Naše starine</i>. Sarajevo.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Savremene teorije umjetnosti i interpretacija djela, FIL HUM 541
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 2 sata predavanja, 1, sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar, vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznavanje studenata sa savremenom teorijom umjetnosti, koja već sadrži predznanje iz psihoanalize, društvenih nauka i estetike. Cilj je predmeta omogućiti studentima da slobodno i kreativno upotrebljavaju naučenu terminologiju iz prethodnih predmeta.
Sadržaj predmeta: Prvi dio kursa posvećen je različitoj interpretaciji slike kod Haideggera, Shapira i Derride, naime: šta je istina u slici Vincenta van Gogha <i>Stare cipele sa pertlama</i> i kako su je ovi autori interpretirali. U okviru kursa postavila bi se i neka pitanja o samoj percepciji, naime, da li je 'naša' percepcija konstrukt kulturoloških praksi? I da li je govor o univerzalnoj formi percepcije, koja je prisutna u 'ljudskoj prirodi', samo invencija zapadnoevropskog etnocentrizma ili je ona univerzalna mogućnost koja se realizira na različite načine u različitim kulturološkim kontekstima? Na kursu će se postaviti pitanje na koji je način sam diskurs o prevazilaženju okvira slike i gubljenju centra u slici povezan s diskursom o decentraliziranom „ja”, s diskursom prevazilaženja subjekta, te kakav je odnos između slike i riječi. Pitanja o kolonijalizmu i feminizmu koja su bila postavljena na prijašnjem kursu biti će dopunjena novom literaturom.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz IX semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Derrida, Jacques (1988) <i>Istina u slikarstvu</i>. Sarajevo: Svjetlost.2. Heidegger, Martin (1959) <i>Izvor umjetničkog djela</i>. Zagreb: Mladost.3. <i>Slika i riječ</i> (priredila Sonja Briski Uzelac). Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2005.4. <i>The Art of Art History</i> (edited by Donald Preziosi). Oxford – New York: Oxford University Press, 1998.5. <i>Umjetničko djelo kao društvena činjenica</i> (priredila Ljiljana Kolečnik). Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2005.6. Izabrani eseji od Rosalind E. Krauss, Hal Foster, Benjamina Buchloha, Craiga Owensa...
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Kritički termini istorije umetnosti</i> (priredili: R. Nelson i R. Shift). Novi Sad: Svetovi, 2004.2. <i>Plastički znak</i> (priredili: N. Mišević i M. Zinaić). Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1981.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA HISTORIJU/KATEDRA ZA HISTORIJU UMJETNOSTI/

Naziv predmeta i šifra: Moderna i savremena umjetnost na prostoru bivše Jugoslavije, FIL HUM 522
Semestar, broj sati i broj bodova: X semestar; 2 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi; 5 ECTS
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja, seminar i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovoga kolegija jeste upoznati studente s pojavom i razvojem moderne i savremene umjetnosti na prostoru bivše Jugoslavije, načine na koji je društveni, politički i kulturni kontekst utjecao na umjetničku praksu, te na koji se način to odrazilo na umjetnost Bosne i Hercegovine. Također, kolegij se bavi i utjecajima zapadnoevropske i istočnoevropske umjetnosti na institucionalnu politiku i umjetnost u bivšoj Jugoslaviji, a proučava i dileme i „propise” ideološkog sistema koji je na nju utjecao. Kroz rad na seminarima, studenti se upoznaju s teorijskim tekstovima, politikom institucija odnosno izložbi, umjetničkih deklaracija i manifesta, koji utvrđuju i dopunjuju materiju koja se obrađuje na predavanjima.
Sadržaj predmeta: Kolegij se bavi modernim i postmodernim pojavama u umjetnosti na prostoru bivše Jugoslavije. U sklopu predavanja obrađivat će se počeci i pojave moderne umjetnosti, avangarde (zenitizam), enformela, konceptualne umjetnosti, gorgona, nove tendencije, postobjektne umjetnosti i postmoderne u kompleksnom društveno-historijskom i kulturnom kontekstu.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz IX semestra
Način provjere znanja: polusestrialni pismeni ispit u 8. sedmici nastave, te završni pismeni ispit u 16. sedmici; studenti koji na ovaj način ne završe provjeru znanja polažu integralni ispit
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. <i>Dokumenti o post-objektnim pojavama u jugoslovenskoj umjetnosti 1968-1973.</i> Beograd: Salon Muzeja savremene umetnosti, 1973.2. Grupa autora. <i>Umjetnost BiH 1984-1923 (1978); Umjetnost BiH 1924-1945 (1985); Umjetnost BiH 1945-1974 (1974/75); Umjetnost BiH 1974-1984 (1984).</i> Sarajevo: Umjetnička galerija BiH.3. Kolečnik, Ljiljana. <i>Hrvatska umjetnost i likovna kritika 50-ih i 60-ih godina.</i>4. <i>Počeci jugoslovenskog modernog slikarstva 1900-1920</i> (uvod i poglavlja o Srbiji, Hrvatskoj i Sloveniji). Beograd: Muzej savremene umetnosti, 1972. Str. 34–45.5. Protić, Miodrag (1973) <i>Jugoslavensko slikarstvo 1900-1950.</i> Beograd: BIGZ.6. <i>Primeri konceptualne umetnosti u Jugoslaviji.</i> Beograd: Salon Muzeja savremene umetnosti, 1971.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Denegri, J. (1968) „Situacija vizuelnih i kinetičkih istraživanja kod nas”. U: <i>Polja</i>. Br. 113-114. Novi Sad.2. Dimitrijević, Nena (1977) <i>Gorgona-umetnost kao način postojanja.</i> Zagreb: GSU.3. Gržinić, Marina (2005) <i>Avangarda i politika: Istočnoevropska paradigma i rat na Balkanu.</i> Beograd: Beogradski krug4. Irwin (2006) <i>East Art Map.</i> Afterall Publishing, MIT Press Distr.